

◆ KJE DOPOLNITI EKONOMSKO
POLITIKO ZA TEŽJE ČASE?

Velimir Bole

◆ NIČ NOVEGA – POGLABLJANJE
KRIZE SE NADALJUJE

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

◆ RAZŠIRJENOST IN STRUKTURA
ŠTUDIJA PRI NAS – ZAKAJ MANJ
TEHNIKE?

Franjo Štiblar

◆ STATISTIČNA PRILOGA

EIPF

GOSPODARSKA GIBANJA

411

Ljubljana, februar 2009

UREDNIŠKI ODBOR:

Wilfried Altzinger, Wirtschaftsuniversität, Wien, Avstrija;

Jani Bekó, Univerza v Mariboru, Maribor;

Velimir Bole, EIPF, Ljubljana;

Enrico Colombatto, Università di Torino, Italija;

France Križanič, EIPF, Ljubljana;

Jože Mencinger, EIPF, Ljubljana – urednik;

Steve Pejovich, University of Texas, ZDA;

Franjo Štiblar, EIPF, Ljubljana;

GOSPODARSKA GIBANJA objavljajo rezultate raziskovanj EIPF o tekočih gospodarskih dogajanjih. Prva številka je izšla junija 1971, od novembra istega leta pa izhajajo redno vsak mesec (z eno dvojno številko v letu). Do novembra 1974 so objavljala rezultate raziskovanj EIPF za Jugoslavijo in so bila pisana v srbohrvaščini. Od novembra 1974 do oktobra 1991, ko so prenehala izhajati, so rezultate raziskovanj za Jugoslavijo objavljala PRIVREDNA KRETANJA JUGOSLAVIJE, GOSPODARSKA GIBANJA pa so se omejevala na Slovenijo. Publikacijo od 2009 sofinancira Javna agencija za knjigo RS.

Pogoji naročila: Naročilo začenja z dogovorno določenim mesecem, naslednja leta se samodejno podaljšuje, konča pa z decembrom tistega leta, v katerem je bilo pisno odpovedano.

© 2009 EIPF, Ekonomski institut d.o.o., Ljubljana, p.p.1722, Prešernova 21,

Tel: (01) 2521688, 2518776, 2518704; Fax: (01) 4256870;

Elektronska pošta: INFO@EIPF.SI,

Domača stran: WWW.EIPF.SI

ISSN številka: 0351-0360

Zaščita vključuje vsako reproduciranje, kopiranje, mikrofilmanje, ne glede na tehniko, celote in posameznih delov.

Tiskala tiskarna CICERO v 600 izvodih.

Oblikovanje in priprava za tisk, Rogač RMV, d.o.o.

KAZALO

KJE DOPOLNITI EKONOMSKO POLITIKO ZA TEŽJE ČASE? 6

Velimir Bole

1. Uvod	6
2. Trošenje države	6
3. Zmanjševanje negotovosti	8
4. Povečana fiskalna vzdržnost	10
Literatura	13

5

NIČ NOVEGA – POGLABLJANJE KRIZE SE NADALJUJE 14

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

1. Padanje pričakovanega povpraševanja se je (začasno?) zaustavilo	17
2. Pospešitev padca blagovne menjave in zmanjšanje primanjkljaja v januarju	18
3. Gospodarska klima se še kar poslabšuje	19
4. Močan padec industrijske produkcije v zadnjem četrtletju 2008	21
5. Gradbeništvo nekoliko navzgor, promet in prenočitve tujcev močno navzdol	22
6. Razmere na trgu dela se še slabšajo	23
7. Začasen obrat v dinamiki cen?	24
8. Neugodna dinamika stroškov dela se krepi	26
9. Hitro krčenje davka na dodano vrednost	27
10. Obrestne mer navzdol, čeprav je negotovost na finančnih trgih še vedno zelo visoka	28
11. Rekordni primanjkljaj tekoče plačilne bilance v 2008	29

RAZŠIRJENOST IN STRUKTURA ŠTUDIJA PRI NAS – ZAKAJ MANJ TEHNIKE ? 32

Franjo Štiblar

1. Teorija	34
2. Empirija	40
3. Zaključne misli	50
Literatura in viri:	51

STATISTIČNA PRILOGA 54

KJE DOPOLNITI EKONOMSKO POLITIKO ZA TEŽJE ČASE?

Velimir Bole

1. Uvod

6

V zadnjem četrtletju so posledice »topljenja« finančnega sistema na realni sektor gospodarstva močno porasle. Večina razvitih gospodarstev je imela gospodarsko aktivnost konec leta opazno nižjo kot leto prej (ZDA za 0.8%, evro območje za 1.3%, Japonska za 4.3%). Aktivnost je padla opazno pod 0 tudi v Sloveniji. Čeprav je prepočasna rast kreditov gospodarsko aktivnost dodatno zavrla, bančni sektor je še zlasti zmanjšal ročnost kreditov, je konec leta ključno zavoro za gospodarsko rast predstavljal padec izvoznih trgov, saj se je domače poganjanje rasti (prek gradbenih del) ustavilo že v tretjem četrtletju.

V majhnem in odprtem gospodarstvu, kot je Slovenija, je večje interveniranje države s tekočimi izdatki za blago in storitve ali investicijskim trošenjem nesmiselno, pri investicijah pa tudi prepozno, če so izbrane in tempirane zaradi podpiranja agregatnega povpraševanja. Poleg izdatnega (avtomatičnega) povečanja socialne pomoči in diskrecijskega poseganja v primeru velikih negativnih eksternalij (na primer stečaja banke), bi morala biti pri velikem poslabšanju gospodarskih dosežkov osnovna naloga ekonomske politike v odprtem gospodarstvu omilitev povečane negotovosti (začasnega zmanjšanja informativnosti trgov), seveda le v obsegu celotne (diskontirane) fiskalne moči, ki jo ima na razpolago. Ekonomska politika v majhnem odprtem gospodarstvu se mora potemtakem v času velikega poslabšanja gospodarskih dosežkov usmeriti v (a) krepitev osnovne socialne mreže, v (b) zmanjševanje negotovosti okolja igralcev in v (c) zavarovanje bodoče fiskalne moči.

2. Trošenje države

Letošnji rebalans proračuna se od predloga razlikuje po (manjšem) predpostavljenem krčenju prihodkov in opazno povečanih odhodkih. Odhodki konsolidiranega javnofinančnega sektorja (brez odhodkov v EU) bi bili tako v 2009 za približno 3 odstotne točke BDP večji kot v 2008. Zaradi pričakovanega nadaljnega padanja gospodarske aktivnosti in vse slabših napovedi o rasti na najpomembnejših izvoznih trgih je relativno povečano trošenje države pričakovano. Bolj zanimiva je struktura povečanja. V 2009 naj bi se največ povečali transferji (za približno 1.8 odstotne točke BDP), nato investicijski izdatki in investicijski transferji države (za 0.7 odstotne točke BDP) ter tekoči izdatki države (za 0.7 odstotne točke BDP).

Pričakovanemu gospodarskemu poslabšanju so neposredno ali posredno lahko namenjena le povečanja izdatkov za transferje in investicije, saj sta bili povečanja ključnih komponent tekočih izdatkov države predvsem posledica zatečenega stanja konec 2008, namreč že sicer zelo nizkih izdatkov države za blago in storitve v Sloveniji, oziroma pri plačah, novega zakona o plačah v javnem sektorju.

Diferencialno povečanje celotnih investicij, ki jih kontrolira država, bo v 2009 verjetno še manjše od tistega, ki se kaže neposredno v proračunu, saj bodo investicijska dela DARS-a že zaradi predvidne dinamike manjša vsaj za 0.4 odstotne točke BDP. Če pa bi se kreditni zastoj v tujini podaljšal, bi lahko bil vprašljiv tudi takšen obseg investicijske aktivnosti.

7

Iz strukture transferjev se zdi, da bo ekonomska politika amortizirala pritisk poslabšanih gospodarskih pogojev predvsem z reševanjem delovnih mest, saj bi v proračunu predvideno povečanje transferjev prebivalstva bilo le dobra tretjina povečanja vseh tekočih transferjev (razlika so subvencije). Pri tem naj bi se transferji za zagotavljanje socialne varnosti celo zmanjšali, tisti za nezaposlenost pa so (preračunani na odstotek nezaposlenih) že sicer med najnižjimi v Evropi, porasli bi naj le na raven, ki je že dosežena, na primer, v 2006, ko je bila rast aktivnosti preko 4% letno. Nekaj prostora je verjetno tudi pri večjih izdatkih za pokojnine, saj bodo podjetja skušala veliko povečanje pritiska enotnih stroškov dela zmanjšati tudi s pospešenim upokojevanjem, podobno kot so velike težave reševala podjetja v začetnih letih tranzicije. Izrazito pešanje gospodarske aktivnosti sicer povečuje enotne stroške dela v Sloveniji podobno kot v ostalih gospodarstvih evro območja. Vendar se bo pritisk enotnih stroškov povečal tudi diferencialno. Zaradi zelo močnega (ekonomsko-političnega) poganjanja stroškov dela v zadnjih dveh letih, ko je dinamika enotnih stroškov dela daleč preseгла »normalno« prehitevanje dinamike v evro območju, bo namreč slovensko gospodarstvo pri stroških še znatno bolj ranljivo na pešanje aktivnosti od evrskega¹. Ranljivost povečujejo tudi radikalne deprecijacije valut neposrednih konkurentov slovenskega gospodarstva v EU, saj se z njimi bistveno zmanjšujejo evrski stroški njihovega dela in torej povečuje konkurenčnost njihovega blaga.

Vstop v shemo skrajšanega časa je počasen². Zaradi odsotnosti oportunitenih stroškov vstopa je shema sicer dostopna vsem, vendar je, istočasno, za podjetja z relativno velikimi težavami irelevantna - preskromna in pretoga – in zato le zelo začasna³. Tako je možno, da bo resnični diferencialni porast trošenja države zaradi poslabšanja gospodarskih razmer (pa še ta bo skromen, le okoli 0.8%BDP) posledica predvsem diskrecijskih potez.

1 Glej Bole(2009).

2 Do začetka marca ni doseženo niti 40000 vstopov v shemo, torej niti 30 mio evrov celoletnih subvencij.

3 V nasprotju z, naprimer, odloženim plačilom davkov

Velja opozoriti, da sta (iz istega razloga) še opazno manj smiselni kot shema skrajšanega časa tudi drugi dve (uniformni) potezi države o katerih se razpravlja, namreč pospešitev povračila davka na dodano vrednost in še zlasti subvencioniranje obresti.

8

Zaradi relativno majhnega obsega razpoložljivih sredstev države bo vsako subvencijsko interveniranje države, vključno diskrecijsko, brez ustreznega oportunitenega stroška (terjatve države do podjetja) še poslabšalo triažo prejemnikov, zmanjšalo sicer možen izplen intervencije in poslabšalo dolgoročno fiskalno vzdržnost. Še več, pri (približno) enaki velikosti negativnih eksternalij, ki bi jih potencialno lahko povzročile težave posameznega podjetja, bi morala biti relativna velikost terjatve države na enoto intervencije osnovni kriterij vseh, tudi diskrecijskih, potez v podjetja.

Zaradi zanemarljivega predvidenega povečanja ključnih transferjev prebivalstvu in vse bolj gotovega poslabšanja gospodarskih razmer v letošnjem letu, bi omenjeni preostali del sredstev za diskrecijske poteze sploh kazalo preusmeriti v rezerve, oziroma mu povečati potencialno namembnost.

3. Zmanjševanje negotovosti

Normalizacija finančnega napajanja Zaradi odprtosti slovenskega gospodarstva (velikega zunanjetrgovinskega koeficienta) je izostanek večjega restrukturiranja trošenja države v korist pospešitve končnega povpraševanja pravilna usmeritev, ne pa tudi izostanek oziroma počasno sprejemanje ostalih (predvsem institucionalnih) potez, s katerimi bi država lahko normalizirala osnovne pogoje gospodarjenja, ki so se zaradi velike negotovosti na finančnih trgih izrazito spremenili.

Zaradi koncentracije negotovosti v finančnem sektorju in sedanje dinamike poslabševanja gospodarskih dosežkov, je kratkoročno prav gotovo najpomembnejše vzpostavljanje normalnega bančnega napajanja gospodarstva. S popolnim zavarovanjem depozitov prebivalstva v bankah je bil narejen prvi korak k zmanjševanju negotovosti, s katerim se je normaliziralo (zavarovalo) detajlistično napajanje bank. Odprto je ostalo še grosistično napajanje bank (napajanje na medbančnem trgu) in bančno kreditiranje komitentov na detajlističnem trgu.

Sedanji kreditni zastoj je posledica tako povečane negotovost na grosističnem (medbančnem) kreditnem trgu (zaradi manjše učinkovitosti ocen bodoče solventnosti bank) kot povečane negotovosti na detajlističnem kreditnem trgu (zaradi manj učinkovitih ocen solventnosti komitentov bank)⁴. Z odprtjem dostopa do državne garancije za sodelovanje (zadolževanje)

4 Glej, naprimer, Bole(2009).

na grosističnem trgu je prvi vzrok kreditnega krča sicer nevtraliziran, potrebno pa je nevtralizirati še zmanjšano sposobnost bank za oceno solventnosti komitentov na detajlističnem trgu.

Kreditna negotovost Država mora pri vseh intervencijah v zmanjšanje negotovosti (dajanju garancij) dobiti (izven-bilančno) terjatev z ustrezno senioriteto. V primeru interveniranja z garancijami podjetjem država seveda ni niti tehnično niti vsebinsko sposobna upravljati potencialnega obsega garancij in ustreznih (izven-bilančnih) terjatev, kaj šele nadzirati prejemnikov garancij (njihovo bonitetno), zato se mora upravljanje garancij (v imenu in za račun države) dodeliti bankam, ki že po definiciji upravljajo »skladišča« informacij o podjetjih.

Ker pa bi državna garancija podjetjem povečala moralni hazard bank, mora države pri dajanju garancij nefinančnim korporacijam, poleg vzpostavljanja izven-bilančne terjatve do podjetij z ustrezno senioriteto, zahtevati vsaj minimalno velikost nezavarovanega deleža kredita, ki ga prevzema banka. Zaradi omejitev v garancijskem potencialu države (potencialni obseg vnovčitev mora namreč biti omejen z vzdržno fiskalno pozicijo države) je smiselno velikost nezavarovanega deleža tudi izbrati za trijažo pri dodeljevanju garancij⁵.

Zaradi informacijskega obvladovanja prejemnikov garancij in narave (izven-bilančne) terjatve, ki jo mora država dobiti ob odobritvi garancije, je potrebno ločiti komitente, ki so nefinančne korporacije, od ostalih poslovnih komitentov (na primer, samostojnih podjetnikov) in gospodinjstev. Banke namreč informacijsko praviloma bistveno manj pokrivajo posameznike in gospodinjstva od podjetij (boniteto kreditov prebivalstva ne upravljajo-ščitijo individualno temveč praviloma grupno-statistično). Zato bi takšne garancija države morala implementirati preko zavarovalnic. Te so namreč največja »skladišča« informacij o gospodinjstvih. Vendar prave kreditne zavarovalnice v Sloveniji sploh ni; s takšnim segmentom poslovanja se več ukvarja del Triglava in SID-a. Združitve obeh segmentov v pravo (močno) kreditno zavarovalnico bi sicer informacijsko močno okreplil obvladovanje solventnosti kreditnih-finančnih terjatev do prebivalstva in samostojnih podjetnikov, vendar bi bila implementacija državne garancije preko takšne kreditne zavarovalnice, za zmanjšanje sedanjega kreditnega zastoja tudi na sektorju gospodinjstev in samostojnih podjetnikov, v tekočem letu, ali dveh iluzorna.

⁵ Če za ilustracijo možnega obsega vnovčitev garancij (obremenitve proračuna) uporabimo oceno učinka sektorsko simultane realizacije historično posamičnih največjih negativnih šokov v povpraševanje po 1990, bi približno 8% komitentov z boniteto A in B prešlo (padlo) v grupo z nesolventno boniteto (C, D in E). Glej Bole(2003).

4. Povečana fiskalna vzdržnost

Poplava državnih vrednostnih papirjev Izrazilo povečevanje izgub v finančnem sektorju po avgustu 2007 in realnem sektorju po avgustu 2008 je že opazno povečalo obseg državnega dolga v najbolj razvitih gospodarstvih. Fiskalno stimuliranje opešanih gospodarstev bo ob sedanji intenzivnosti in pričakovanem trajanju poslabševanja gospodarskih dosežkov realnega sektorja in ustreznem povečanju obsega socialnih transferjev verjetno pognalo obseg državnega dolga največjih svetovnih gospodarstev za dalj časa še dodatno močno navzgor. Ker je s kapitalskega trga v enem letu odstranjeno skoraj polovica razpoložljivih sredstev (varčevanja), novo dodatno varčevanje vsaj v letošnjem in naslednjem letu pa bo bistveno manjše kot v prejšnjih letih⁶, je pričakovati, da bo tudi po odpravi kreditnega zastoja na evrskem, dolarskem in drugih največjih denarnih območjih, manj tvegano (suvereno) zadolževanje izrivalo komercialno, zadolževanje držav z višjim ratingom pa države z nižjim ratingom. Izrivanje bo večje za zadolževanje držav, pri katerih je dolg že sicer relativno velik glede na moč njihovih gospodarstev, in za zadolževanje držav, pri katerih se bodo gospodarski dosežki relativno hitreje poslabševali in (ali) pri katerih bo na kratek rok fiskalna disciplina relativno hitreje popuščala. Povečanemu izrivanju državnega dolga bo seveda sledilo povečano izrivanje komercialnega zadolževanja iz istih držav (na primer, dražje ali celo nemogoče refinanciranje bank).

10

Ker kaže, da se bo sedanje poslabšanje gospodarskih dosežkov lahko zavleklo na dve ali celo tri leta, da bo torej prišlo še do dodatnega povečanja že sedaj zelo napihnjene ponudbe državnih papirjev (dolga), mora ekonomska politika zelo pazljivo tempirati in kalibrirati svoje tuje zadolževanje, tako gotovinsko kot (morebitno) brezgotovinsko. Domače zadolževanje pa tako ne pride v poštev, saj bi le iztiskalo že sicer skromno komercialno zadolževanje. Ne gre za vprašanje 20 ali 30 odstotnih točk dražje zadolževanje, kot se je dogodilo januarja letos, temveč za vprašanje posledic na samo možnost zadolževanja (države, bank in podjetij) v nadaljnjih dveh ali treh letih.

Vzdržna fiskalna pozicija mora postati zato resnično nesporna in ostra omejitev aktivnosti države, namreč tako kot bi morala postati že po vstopu v evro območje zaradi izgube denarne suverenosti, torej orodij denarne politike. Ne gre za kozmetične spremembe (izboljšave) reda velikosti izboljšav fiskalne pozicije v konjunkturinih 2007 in 2008, ko je bilo izboljšanje fiskalnih dosežkov opazno manjše kot v povprečju evro območja (čeprav pri večjem povečanju aktivnosti); potrebno je opazno relativno izboljšanje fiskalnih dosežkov glede na evro območje. Poslabšanje fiskalnega salda države bi torej moralo biti v obdobju pričakovanih slabih gospodarskih dosežkov opazno manjše kot poslabšanje v evro območju.

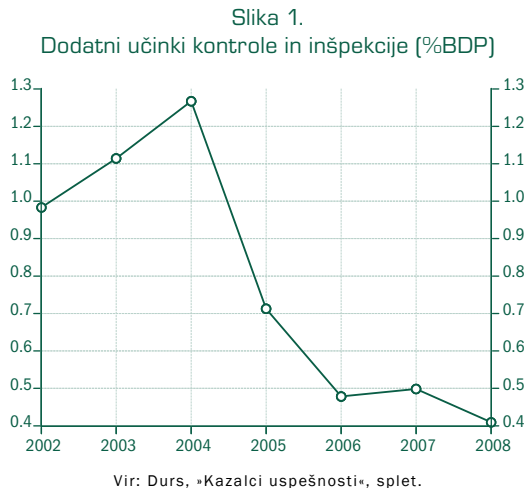
⁶ Ponudba prostih posojilnih skladov iz Kitajske bo verjetno opazno nižja, saj bo Kitajska sama z velikimi stimulacijami skušala zadržati rast gospodarstva (zaenkrat na okoli 8% letno), torej se bo bistveno poslabšal tako njen saldo proračuna kot saldo tekočih transakcij. Pešanje svetovne gospodarske aktivnosti bo verjetno povzročilo še naprej zelo nizke cene nafte, kar bo močno znižalo ponudbo prostih posojilnih sredstev (varčevanja) tudi iz drugega velikega svetovnega vira, torej od bližnjevzhodnih proizvajalcev nafte.

Za verodostojno povečanje dolgoročnih fiskalnih dosežkov velja omeniti predvsem institucionalne poteze: krepitev vloge davčne administracije in uvajanje dveh novih institucij, ki sta zaman predlagani že ob vstopu v evro območje⁷, ko je fiskalna politika prevzela celotno skrb za makroekonomske dosežke gospodarstva, čeprav bi lahko bistveno povečali verodostojnost ciljne fiskalne pozicije države.

Krepitev davčne administracije Zaradi povečane učinkovitosti kapitalskega trga je bilo po vstopu v EU pričakovati pešanje učinkovitosti davčne administracije pri davčnih oblikah, pri katerih bi, zaradi vstopa v EU, prišlo do zmanjšanja informacij s katerimi davčna administracija razpolaga. Za pričakovati je bilo predvsem zmanjšanje donosa od davka na dodano vrednost⁸. Vendar se je učinkovitost davčne uprave po vstopu v EU začela zmanjševati ne le zaradi večje učinkovitosti kapitalskega trga temveč tudi zaradi siceršnje slabitve DURS-a, predvsem kadrovske.

11

Na sliki je ilustriran davčni donos, ki je dodatno ugotovljen s kontrolo in inšpekcijskim nadzorom (neposredni in posredni učinki). Na dlani je, da so dodatni učinki po vstopu v EU padli za 0.6-0.8 odstotne točke BDP. Glavni razlog zmanjševanja je bilo verjetno krčenje ključnih kadrov, namreč inšpektorjev, za 12%.⁹ Vendar se je število pregledov zmanjšalo še bolj. Skupno število se je namreč zmanjšalo za približno 34%, pri tem pa je število (zaradi povečane davčne evazije, ki jo omogoča večja učinkovitost kapitalskega trga) ključnih celovitih pregledov padlo celo za desetkrat!



7 Glej, Bole(2005).

8 Glej Bole(2001)

9 Po Letnem poročilu se je število inšpektorjev od leta 2002 do konca 2007 zmanjšalo z 443 na 388 (Letno poročilo za 2008 še ni dostopno), pri tem pa jih je bilo že 2002 premalo (tako v primerjavi z EU, kot z interno sistemizacijo). Celotna zaposlenost DURS se je v omenjenem razdobju celo malo povečala.

Države v svetu v sedanjih okoliščinah krepijo davčne administracije, saj tudi na prihodkovni strani (tudi brez povečanja nominalne obdavčitve) ščitijo fiskalno pozicijo¹⁰. Tudi v Sloveniji bi nosilci ekonomske politike morali okrepiti davčno administracijo, ne pa uvajati finančno policijo, če idej s centralnim inšpektoratom niti ne omenjamo.

Svet fiskalne politike in prilagodljivi izdatki Za bolj verodostojno ciljanje dolgoročne fiskalne vzdržnosti je, še zlasti v težkih gospodarskih pogojih, ključno nevtraliziranje učinkov nagnjenosti politikov k primanjkljaju, ki jo poraja njihova časovna nedoslednost in nefleksibilnost javnofinančnega trošenja. Dve novi instituciji, Svet fiskalne politike in »Vreča« prilagodljivih izdatkov države, bi lahko opazno zmanjšali obe omenjeni oviri za povečanje verodostojnosti fiskalne politike¹¹.

12

Nagnjenost politikov k primanjkljaju (njihovo časovno nedoslednost) bi lahko opazno nevtraliziral svet fiskalne politike, ki bi imel v fiskalni politiki podobno vlogo, kot jo ima neodvisna centralna banka (svet guvernerjev) v denarni politiki. Odgovoren bi bil parlamentu, zavezan pa k vzdrževanju kumulativnega javnofinančnega salda znotraj ciljanega pasu. Svet bi zato (ex ante) ovrednotil posledice vsakoletnega obsega proračuna (vključno rebalansov) za javnofinančno stanje. Lahko bi ustavil sprejetje predlaganega proračuna ali predlagal zmanjšanje izdatkov, če bi ocenil, da predlagani proračun ne omogoča doseganja ciljanega javnofinančnega dosežka (pas kumulativnega javnofinančnega deficita). Odločitev Sveta fiskalne politike bi lahko preprečilo nasprotno mnenje parlamenta sprejeto z kvalificirano večino glasov. V primeru sprejetja mnenja Sveta, bi morala vlada proračun popraviti ali pa bi se moral sprejeti v (realno) nespremenjenem obsegu trošenja.

Za povečanje kontrolabilnosti javnofinančnega stanja bi bilo potrebno povečati tudi fleksibilnost javnofinančnega trošenja, s čemer bi se povečal tudi kratkoročni vzvod ministra za finance. Ne-odločanje¹² je ključna značilnost nefleksibilnosti javnofinančnega trošenja tudi v Sloveniji¹³, saj je preko 80% javnofinančnega trošenja fiksirano z različnimi zakoni še preden se prične proračunska procedura. To onemogoča kakršnokoli nujno interveniranje ministra za finance pri zmanjšanju trošenja.

Zelo pomemben generator nagnjenosti k primanjkljaju politikov in nizke fleksibilnosti javnofinančnega trošenja je, tako imenovan, »problem skupne vreče«¹⁴. Zaradi velike fragmentacije izdatkovnih programov¹⁵ imajo (velike) koristi od posameznih programov le majhne (dobro definirane) skupine ljudi, ki lobirajo politike (ki »pokrivajo« ustrezne

10 O povečani aktivnosti IRS-ja v ZDA glej, naprimer, <http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=amagwyG9FGlk>, ali <http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=aXmoWC2wv1PI>

11 Glej, naprimer, Bole(2006). Koncept politično neodvisnega Sveta fiskalne politike sloni na ideji Wyplosz-a (Wyplosz(2005)).

12 Angl. »non decision«.

13 Glej, na primer, Perotti in drugi (1997).

14 Angl. »common pool problem«. Glej, na primer, Morris in drugi (2006).

15 O fragmentaciji javnofinančnega trošenja glej, na primer, Perotti in drugi (1997).

segmente volivcev oziroma sektorje gospodarstva), da bi povečali (oziroma preprečili zmanjšanje) ustreznih izdatkovnih programov. Ker so stroški takšnih programov zelo razpršeni, velikost posameznih programov pa praviloma zelo majhna v primerjavi s celotnim javnofinančnim trošenjem, so takšni izdatkovni programi v parlamentu pogosto sprejeti »neopazno«.

Da bi zmanjšali »problem skupne vreče« bi bilo smiselno del izdatkovnih programov (javnofinančnega trošenja) ločiti v posebno »Vrečo« prilagodljivih izdatkov.

V času pripravljanja proračuna bi bili posamezni izdatkovni programi oddvojeni v »Vrečo« prilagodljivih izdatkov v (z zakonom določeni) nominalni velikosti. Minister za finance bi v konkretnem letu (ob sprejemanju proračuna ali ob rebalansu) določil dejansko skupno velikost finančnih sredstev, ki bi bila na razpolago za »Vrečo« prilagodljivih izdatkov. Posamezni izdatkovni program bi participirali na razpoložljivih sredstvih (dejanskem trošenju) »Vreče« prilagodljivih izdatkov v višini alikvotnega dela njegove nominalne (upravičene) vrednosti v skupni nominalni (upravičeni) vrednosti vseh programov iz »Vreče« prilagodljivih izdatkov.

13

Ker bi minister za finance določal dejansko velikost finančnih sredstev, ki bi bila na razpolago za »Vrečo« prilagodljivih izdatkov, bi dobil potreben vzvod za vodenje javnofinančnega trošenja v zeleni smeri. Lahko bi torej bolj učinkovito, tudi na kratek rok, kontroliral trajektorijo javnofinančnega trošenja; tako bi, na primer, lahko neprimerno lažje vzdrževal kumulativni javnofinančni saldo znotraj ciljanega pasu, seveda če bi le hotel tako.

Literatura

Bole, V., 2005, "Kratkoročna fiskalna tveganja in poteze ekonomske politike", *Bančni vestnik*, 54, 20-27.

Bole, V., 2006, "Fiskalna politika po vključitvi v evroobmočje – novi cilji in fiskalna vzdržnost", *Bančni vestnik*, 55, 91-98.

Bole, V., 2008, "Čas je za celovito anticiklično fiskalno politiko", *Gospodarska Gibanja*, 408, 6-16.

Morris, R., H. Ongena in L. Schuknecht, 2006, "The Reform and Implementation of the Stability and Growth Pact", *ECB, Occasional Paper Series*, 47.

Perotti R., R. Strauch in J. von Hagen, 1997, "Sustainability of Public Finances", *CEPR*, 1781.

Wyplosz C., 2005, "Fiscal Policy: Institutions versus Rules", *National Institute Economic Review*, 191, 70-84.

NIČ NOVEGA – POGLABLJANJE KRIZE SE NADALJUJE

14

Skupno domače trošenje je decembra poraslo za manj od sezonskega povečanja, zato se je medletna rast ponovno zmanjšala; trendna dinamika pa je močno padla. K padcu so največ prispevale investicije: hitro zaustavljanje gradbenih del in zmanjševanje ročnosti kreditov. Še hitreje od domačega se je zaustavljalo izvozno povpraševanje. Padanje pričakovanega povpraševanja se je v februarju zaustavilo. Padec trgovinske menjave se je januarja močno okrepil, bolj s članicami kot z nečlanicami EU ter bolj uvoz kot izvoz, kar zmanjšuje trgovinski primanjkljaj. Znakov zmanjšanja pesimizma gospodarstvenikov ni videti; k povečanju pesimizma je največ prispeval pesimizem v storitvenih dejavnostih. Gospodarska klima se hitro ohlaja v celotni EU.

Industrijska produkcija je v zadnjem četrtletju lani močno upadla, bila je za desetino manjša kot leto prej, tredno pa se je zmanjševala po 3.5 odstotkov mesečno. Številke v EU27 so podobne. Decembra je prišlo do kratkega pospeška v gradbeništvu, medletne primerjave in še bolj naročila pa kažejo izrazit padec. Turistično aktivnost so januarja na pozitivni ravni zadržali domači turisti. Gibanja v prometnih panogah, izjema je bil pomorski transport, so se slabšala. Gospodarska kriza je že decembra pustošila po avtomobilskem trgu, prvič registriranih avtomobilov je bilo kar za petino manj. Učinki gospodarske krize se tako doma kot v svetu selijo na trg dela; zmanjšuje se število zaposlenih, brezposelnost pa izredno hitro narašča.

Februarja je prišlo do začasnega obrata v dinamiki cen, osnovna inflacija pa je ostala nespremenjena. V evro območju je bilo povečanje skromnejše, osnovna inflacije se je zmanjševala. Pričakovana dinamika cen se je zaustavila. Cene producentov se neprekinjeno zmanjšujejo, prav tako neprekinjeno padajo pričakovane cene producentov. Cene surovin na svetovnem trgu so se februarja prav tako znižale. Neugodna dinamika stroškov dela se krepí; plače v januarju so padle predvsem zaradi manjšega števila plačanih delovnih ur. Zlasti v letu 2008 je prišlo do velikega povečanja stroškov dela kar bo skupaj z deprecijacijo valut nekaterih konkurenčnih držav zmanjšalo konkurenčnost; vse bolj se kažejo tudi katastrofalne posledice novega plačnega zakona.

Skupni javnofinančni prihodki zaradi drastičnega krčenja davka na dodano vrednost slabijo; neposredni davki pešajo počasneje. Navkljub rasti kreditov je bila januarska dinamika depozitov slabša kot v prejšnjih mesecih, zato se je skupna neto finančna pozicija podjetij in prebivalstva poslabšala. Zaradi poplave likvidnosti se je Euribor po oktobru sistematično zmanjševal, kar je januarja navzdol potisnilo tudi obrestne mere za prebivalstvo in nefinančne družbe; obrestna marža pa je ostala nespremenjena; negotovost torej ne popušča. Za rekorden tekoči primanjkljaj je bil odločilen blagovni primanjkljaj, ki je bil v 2008 kar za milijardo evrov večji kot v 2007; spremljal ga je milijardni primanjkljaj v dohodkih faktorjev česar ni bilo mogoče kompenzirati s storitvenim presežkom in manjšim primanjkljajem tekočih transferjev. Neto zadolžitev se je povečala za dobri dve milijardi evrov. Slovenija je lani spet postala neto prejemnik tujih neposrednih naložb. Največja sprememba je bila v tokovih naložb v vrednostne papirje, prejšnji neto odliv se je spremenil v priliv, neto zadolžitev na računu ostalih naložb je bila le tretjino prejšnje

15

* * * * *

THE DEEPENING OF THE CRISIS CONTINUES

Aggregate domestic demand in December increased but lagged behind normal seasonal value. Thus, yearly growth decreased and short run dynamics fell considerably. Investment demand contributed most due to stoppage of construction activity and reduction of credit maturity. In January, the drop of foreign trade strengthened considerably, more within EU than with the rest of the world, and more in imports than in exports which diminished trade deficit. There are no signs of change in general economic pessimism which was in January strengthened by pessimism in services. Economic climate is worsening rapidly in the whole EU.

Industrial production dropped in the fourth quarter of 2008; it was one tenth lower than a year ago and it was decreasing by 3.5 percent monthly. The figures in EU27 are similar. In December, there was a short upward shift in construction; the yearly comparisons however indicate a drop of twenty percent while orders dropped by fifty percent. Tourist activity was retained positive by domestic tourists. The development in transportation activities, except for maritime transport were worsening as well. Economic crisis hit car market already in December, the number of newly registered road vehicles decreased by twenty percent. The crisis at home and abroad came to the labor market as well; number of jobs has been decreasing while unemployment rates have been rapidly increasing

16

A provisional turn around was observed in the price dynamics in February, core inflation however remained unaltered. In the euro area price increases in February were lower and decrease of core inflation continued. The expected inflation stopped at a rather low level. Producers prices are decreasing uninterruptedly, so do the expected producers prices. Raw material prices on the world market are decreasing as well. The inappropriate dynamics of labor costs strengthened; while wages in January decreased the drop was mainly a result of less working hours. In 2008, a large increase of labor costs can together with currency devaluations in some competing countries reduce competitiveness of Slovenia. The consequences of the new wage system in public sector are becoming more and more evident.

Public revenues are decreasing due mainly to drastic fall in the revenues of the value added tax, direct taxes decrease modestly. Despite growth of credits in January the dynamics of deposits was worse; the net financial position of the population and non financial companies worsened. Because of high liquidity systematic decrease of Euribor led to the drop of the interest rates. However, interest margin remained high indicating that uncertainty has not diminished. Enormous trade deficit exceeding trade deficit in 2007 by 1 billion € contributed decisively to record current account deficit; it was accompanied by the income deficit of one billion €. This could not be compensated by increased surplus in services and lower deficit in current transfers. Net indebtedness increased for more two billions €: Slovenia became again net recipient of foreign direct investment. The biggest change accrued on the portfolio investments; enormous outflows were replaced by inflows.

AGREGATNO POVPRŠEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Padanje pričakovanega povpraševanja se je (začasno?) zaustavilo

Skupno domače trošenje je decembra poraslo za 2%. To je precej manj od sezonskega povečanja, zato se je medletna rast ponovno (že četrti mesec zapored) krepko zmanjšala; padla je na samo 1.8%. Trendna dinamika je padla celo pod - 20% na letni ravni!

Od domačih komponent končnega povpraševanja se je decembra skrčilo le investicijsko povpraševanje (za 15%). Čeprav je sezonsko zmanjšanje decembra veliko, se je medletna rast zmanjšala še za 7 odstotnih točk v primerjavi z novembrom, saj so bile investicije decembra 2008 že za 9.8% (nominalno) nižje kot decembra 2007! Trendna dinamika je bila še bistveno slabša, saj so se investicije decembra trendno zmanjševale po preko 7% na mesec. K drastičnemu krčenju investicij je verjetno največ prispevalo hitro zaustavljanje gradbenih del, do katerega je prišlo že konec tretjega četrtletja 2008, kakor tudi krčenje ročnosti kreditiranja po oktobru.

Trošenje prebivalstva in države je decembra še naraščalo. Prebivalstvo je decembra potrošilo za 2% več kot novembra in je tako porabilo za okoli 4.2% več kot pred letom dni. Vendar se je bolj dolgoročno (trendno) tudi že zmanjševalo. Le materialno trošenje države se je decembra opazno povečalo in krepko naraščalo tudi bolj dolgoročno (po stopnjah znatno nad 10%).

Izvozno trošenje je konec 2008 padalo še bistveno hitreje kot domače. Bolj dolgoročna dinamika skupnega končnega trošenja je bila tako že novembra zelo nizka (medletna stopnja rasti je bila celo -6.7%). Ker je medletna dinamika domačega trošenja praktično stagnirala, ne čudi, da se je decembra dinamika rasti skupnega končnega trošenja še dodatno znižala (za 0.7 točke), tako da je bilo skupno končno trošenje decembra realno celo za 7.3% nižje od ustreznega trošenja pred letom dni.

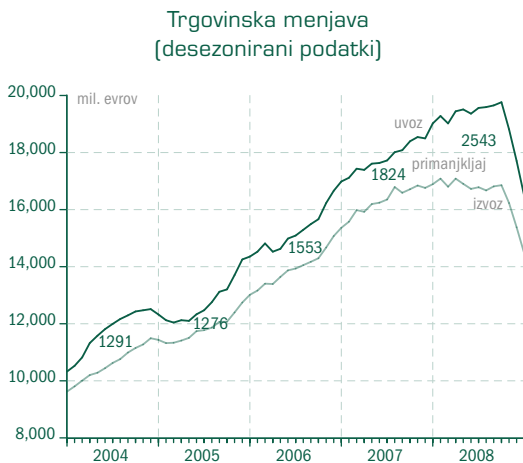
Februarske ankete proizvajalcev kažejo zaustavljanje padca povpraševanja tako pri izvoznem kot pri skupnem povpraševanju, tako pri predelovalnih dejavnostih kot pri storitvenih. Vendar je obrat v pričakovanem povpraševanju dosežen na zelo nizki ravni. Tako anketirani v predelovalnih dejavnostih, ki pričakujejo znižanje povpraševanja, kar za 40% presegajo število tistih, ki pričakujejo povečanje povpraševanja. Pri storitvenih dejavnostih je takšnih anketirancev sicer manj, okoli 20%, vendar je zaustavljanje padanja končnega povpraševanja manj zanesljivo, vsaj če sodimo po sezonskih podatkih.

2. Pospešitev padca blagovne menjave in zmanjšanje primanjkljaja v januarju

V letošnjem januarju se je padec blagovne menjave, ki je sicer prisoten že ves zadnji delu lanskega leta, močno okreпил. Tako je njena vrednost kar četrtno manjša od primerljive v lanskem januarju. Pri tem se menjava z drugimi članicami EU27 zmanjšuje celo nekoliko hitreje kot z nečlanicami EU. Hkrati se uvoz zmanjšuje hitreje kot izvoz, kar izrazito znižuje primanjkljaj oziroma povečuje pokritost uvoza z izvozom. Slovenija očitno ne bo aktivni akter oživljanja svetovnega gospodarstva s hitrejšo rastjo uvoza od izvoza, temveč pasivni spremljevalec v upanju, da bo zunanja »lokomotiva« potegnila svetovno in predvsem evropsko gospodarstvo iz recesije/depresije.

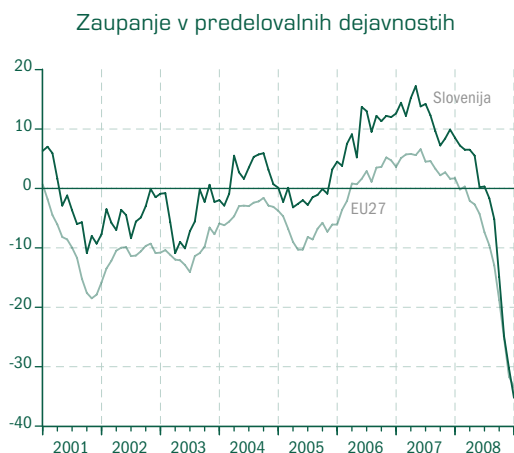
18

Skupni slovenski izvoz je januarja 2009 znašal 1183 milijonov €, kar je 26% manj kot januarja 2008, uvoz 1252 milijonov € (31.5% manj kot januarja 2008), kar da primanjkljaj 69 milijonov € oziroma kar 94.4% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z EU je bil izvoz 866 milijonov € (padec 27.6% glede na januar 2008), uvoz 951 milijonov € (32.8% manj), kar pomeni primanjkljaj 85 milijonov €. V menjavi z nečlanicami EU je bil izvoz 317 milijonov € (21.3% manj kot enak mesec lani), uvoz 301 milijonov € (27.3% manj), kar pomeni presežek 16 milijonov €.



3. Gospodarska klima se še kar poslabšuje

Gospodarska kriza ne kaže znakov popuščanja, saj so bili praktično vsi kazalniki poslovnih tendenc v februarju nižji. Po rezultatih ankete Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi je ta ponovno dosegla rekordno nizko raven, saj se je v februarju 2009 znižala za 1 odstotno točko glede na pretekli mesec, od februarja lani pa je nižja za kar 38 odstotnih točk, hkrati pa je tudi za 31 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Na znižanje vrednosti tega kazalnika je vplivalo predvsem znižanje vrednosti kazalnika zaupanja v storitvenih dejavnostih.



19

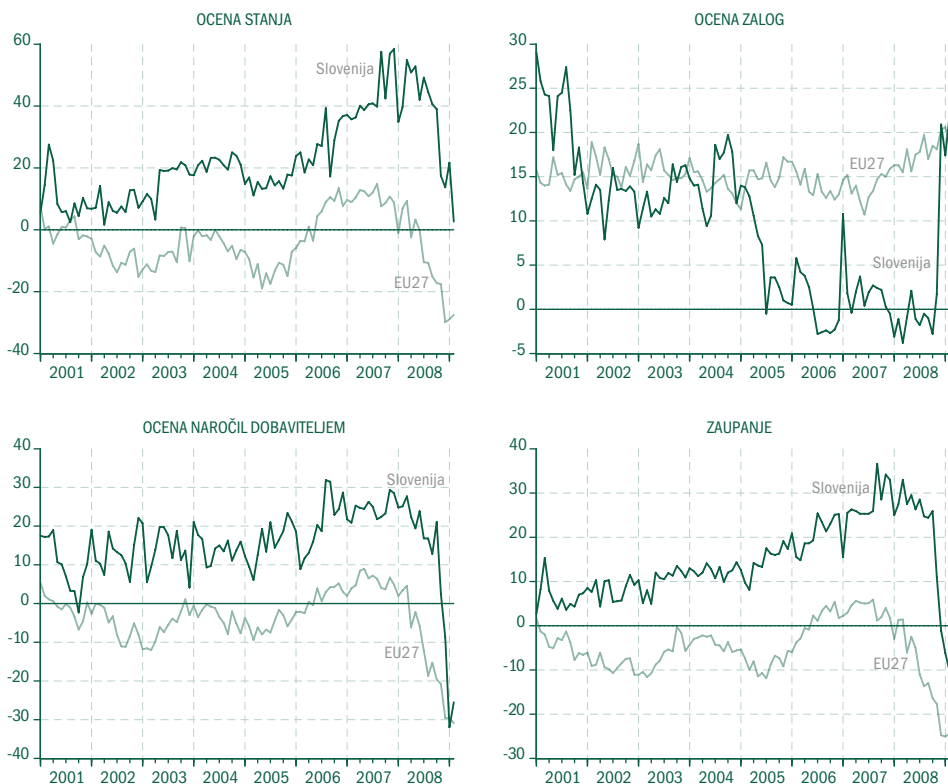
Podatki kažejo, da je bilo zaupanje v predelovalnih dejavnostih februarja 2009 za 1 odstotno točko nižje kot pretekli mesec, glede na februar lani pa je bilo nižje za 42 odstotnih točk, glede na dolgoletno povprečje pa za 29 odstotnih točk. Pričakovanja za naslednje tri mesece so se, razen pričakovanih cen, rahlo izboljšala. V februarju 2009 je zaupanje spet dosegel svojo najnižjo vrednost od konca devetdesetih let, prav tako pa tudi proizvodnja in izvozna naročila. Ocena skupnih naročil je dosegla najnižjo vrednost po marcu 1999, ocena zagotovljene proizvodnje pa najnižjo vrednost po septembru 2002, podjetja pa hkrati ocenjujejo, tako kot pretekli mesec, da imajo proizvodnjo v povprečju zagotovljeno še za za 3,7 meseca. Žarek upanja sije iz kazalnikov pričakovanj, saj so se pričakovana proizvodnja, pričakovano zaposlovanje, pričakovani izvoz in pričakovano skupno povpraševanje glede na pretekli mesec izboljšali.

Pesimizem pa se še naprej širi v storitvenih dejavnostih, saj je bilo zaupanje v teh sektorjih v februarju 2009 za 8 odstotnih točk nižje kot pretekli mesec in za 42 odstotnih točk nižje od dolgoletnega povprečja, v primerjavi s februarjem lanskega leta pa je bilo nižje za kar 45 odstotnih točk.

Ankete SURS-a prav tako kažejo, da se je vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v februarju 2009 znižala za 1 odstotno točko glede na pretekli mesec, glede na februar lani pa je bil kazalnik nižji za 41 odstotnih točk. V februarju 2009 je bil delež tistih podjetij v sektorju, ki pravijo, da je povpraševanje nizko, 39%, kar 45% podjetij pa je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi, medtem ko so kazalniki nezadostno povpraševanje, visoka cena denarja in težka dostopnost do kreditov dosegli najvišjo vrednost v zadnjih treh letih

Trgovina na drobno

20



Zaupanje še naprej pada v gradbeništvu, saj je vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v februarju 2009 v primerjavi s preteklim mesecem nižja za 3 odstotne točke, v primerjavi z lanskim februarjem za 52 odstotnih točk, hkrati pa kar za 37 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Pričakovanja za naslednje tri mesece prav tako niso ugodna, sicer pa so se vrednosti kazalnikov obseg gradbenih del, tehnične zmogljivosti in poslovno stanje nekoliko zvišale. Med gradbenimi podjetji je bilo v februarju le še 5% takih, ki niso navedla

omejitev, med temi pa sta izstopali nezadostno povpraševanje in slabi vremenski pogoji, kar 23% podjetij pa je navedlo težave pri pridobivanju kreditov, kar je najvišja vrednost v celotnem opazovanem obdobju.

Gospodarska klima se še naprej hitro ohlaja po celotni EU27. Po podatkih Eurostata so se v februarju 2009 naročila v predelovalni dejavnosti glede na mesec poprej znižala za 7,3 odstotne točke, glede na februar lani pa so nižja za kar 55,7 odstotne točke. Prav tako so se glede na januar za 4,2 odstotni točki znižala naročila v gradbeništvu, medtem ko so se pričakovanja v trgovini na drobno popravila za 5,8 odstotnih točk. Splošni poslovni optimizem se je v februarju 2009 v celotni sedemindvajseterici spet malenkost znižal in sicer za eno odstotno točko.

21

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Močan padec industrijske produkcije v zadnjem četrtletju 2008

Industrijska produkcija je v zadnjem četrtletju lani močno upadla. Po podatkih SURS-a je bila v četrtem četrtletju 2008 za 10,0% manjša kot v enakem obdobju leta 2007. Impulzni trend kaže, da se je v zadnjem četrtletju 2008 industrijska produkcija zmanjševala po stopnji 3,56% mesečno. V celem letu 2008 se je industrijska produkcija glede na leto 2007 zmanjševala po stopnji 0,06% mesečno.

Dejavnost rudarstva se je po SURS-ovih podatkih v četrtem četrtletju lanskega leta v primerjavi z enakim obdobjem leta 2007 skrčila za 3,6%. V celoletnem obdobju 2008 je bilo rudarstvo za 1,6% manjše kot v obdobju leta 2007. Obdelava podatkov z impulznim trendom kaže 7,2% padec rudarstva v zadnjem četrtletju 2008 glede na četrtletje prej, prav tako pa se je rudarska dejavnost v celem letu 2008 krčila po stopnji 0,32% mesečno.

Krizne razmere se najbolj čutijo v predelovalnih dejavnostih, saj se je produkcija v predelovalnih dejavnostih za 0,6% zmanjšala že v tretjem četrtletju lani, v zadnjem četrtletju leta 2008 pa se je položaj predelovalnih dejavnosti še bistveno bolj poslabšal, saj je bila zabeleženo kar 11,0% zmanjšanje produkcije glede na enako obdobje eno leto prej. Takšno sliko kaže tudi obdelava podatkov z impulznim trendom. V zadnjem četrtletju lanskega leta se je namreč industrijska produkcija glede na predhodno četrtletje zmanjšala za 3,78%.

Poslabšanje gospodarskih razmer se je v zadnjem četrtletju 2008 odsevalo tudi v sektorju oskrba z elektriko, plinom in vodo, saj impulzni trend kaže, da se je njegova aktivnost v tem obdobju glede na predhodno četrtletje zmanjšala za 2,52%, kljub temu da se je glede na isto obdobje v 2007 povečala za 3,5%.

Podatki Eurostata kažejo, da se je v mesecu decembru 2008 glede na november 2008 industrijska produkcija zmanjšala za 1,6% v EU27, na območju evra pa za 1,7%. Glede na december 2007 pa se je v decembru 2008 industrijska produkcija v EU27 zmanjšala za 11,5%, na območju evra pa za okroglih 12%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija decembra 2008 glede na november 2008 padla v devetnajstih državah, zrasla pa samo v Litvi (1,1%). Največji upad industrijske produkcije so zabeležili na Slovaškem (-12,7%), Irskem (-10,2%), v Romuniji (-8,6%) in v Nemčiji (-4,9%).

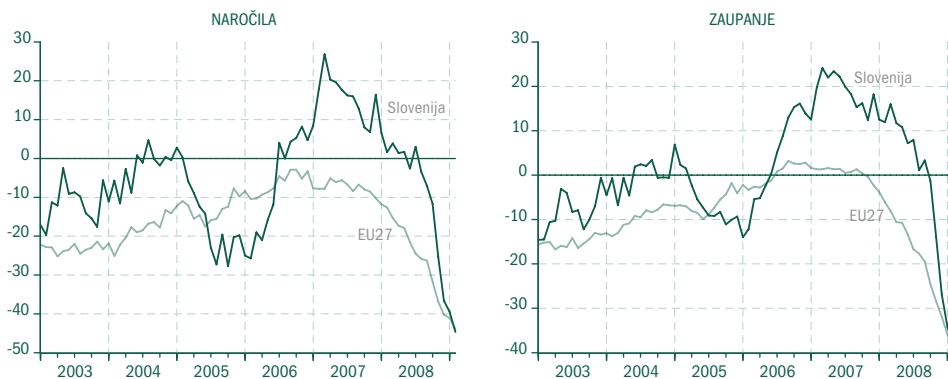
22

5. Gradbeništvo nekoliko navzgor, promet in prenočitve tujcev močno navzdol

Po podatkih SURS-a je bila vrednost opravljenih gradbenih del v januarju 2009 v primerjavi s prejšnjim mesecem nižja za skoraj 27%, v primerjavi z istim mesecem leta 2008 pa je bila ta vrednost manjša za slabih 21%. Impulzni trend opravljenih gradbenih ur kaže, da je v decembru lanskega leta sektor gradbeništva zrasel z mesečno stopnjo rasti 0.77%.

Število turističnih prenočitev se je nekoliko povečalo. Januarja 2009 je bilo teh 0,8% več kot v enakem mesecu leta 2007, hkrati pa obdelava podatkov kaže, da se je skupno število prenočitev v prvem mesecu letos zniževalo po mesečni stopnji -0,08%. To je posledica zmanjševanja tujega turističnega povpraševanja, saj se je januarja število turističnih prenočitev tujih gostov znižalo za 2.1% glede na januar 2008. Impulzni trend prenočitev tujih gostov v januarju kaže negativno rast po stopnji -0,78%. Tako se je skupna turistična bilanca obdržala v pozitivnem območju na račun prenočitev domačih gostov, saj so le-te v januarju narasle za 5,1% glede na januar 2008.

Gradbeništvo



Podatki o SURS-a o transportu za december 2008 kažejo, da je bilo v javnem cestnem prevozu prepeljanih za 0,7% več potnikov, v zračnem prevozu pa za 2,6% manj potnikov kot decembra 2007, število opravljenih potniških kilometrov pa je bilo v javnem cestnem prevozu za 1,6% manjše, v zračnem prevozu pa za okrog 4%. V cestnem mestnem prevozu je bilo decembra 2008 prepeljanih za 0,7% manj potnikov kot v istem mesecu 2007. Čez cestne mejne prehode na meji s Hrvaško je decembra 2008 prispelo v državo za 10,3% manj potnikov kot decembra 2007. Potniški promet na letališčih se je v decembru 2008 glede na december 2007 zmanjšal za 11,8%, medtem ko je bilo število potnikov v pristaniščih v enaki časovni primerjavi za kar za 90,5% manjše. V pomorskem prevozu je bilo v decembru 2008 prepeljanega za 4,6% več blaga in opravljenih za 3,6% več tonskih kilometrov kot decembra 2007. Gospodarska kriza je decembra 2008 pustošila po slovenskem avtomobilskem trgu, saj je bilo glede na december 2007 v register vpisanih več kot petino manj prvič registriranih cestnih motornih vozil, med njimi za 22,5% manj osebnih avtomobilov.

6. Razmere na trgu dela se še slabšajo

Gospodarska kriza, tako doma kot v svetu, pušča vse bolj opazne posledice na trgu dela. Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v mesecu decembru 2008 zmanjšalo na 946491 oziroma za skoraj 4000 oseb glede na mesec prej, glede na december 2007 pa se je število povečalo za 1,5%. V mesecu decembru 2008 je bilo v Sloveniji 880252 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na november 2008 se je število delovno aktivnih zmanjšalo za 6652 oseb ali 0,8%, glede na december 2007 pa se je to število povečalo za 1,7%. V decembru 2008 se je število delovno aktivnih oseb ponovno najbolj znižalo v predelovalnih dejavnostih in sicer za skoraj 3500 oseb, sledi pa gradbeništvo, kjer je bilo skoraj 2000 manj delovno aktivnih. Med zaposlenimi osebami jih je bilo skoraj 91% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od decembra 2007 povečalo 1,7%. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na december 2007 povečalo za 1,9%. Med samozaposlenimi pa je bilo 55% samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v samem mesecu decembru povečalo za 80, od decembra lani pa se je to število povečalo za 5,3%. Število kmetov je v decembru 2008 ostalo nespremenjeno na nivoju 33185.

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji v mesecu februarju 2009 registriranih 77182 brezposelnih oseb, kar je za 3271 oseb oziroma 4,4% več kot v januarju ter za 15,2% več kot v februarju 2008. V februarju se je prijavilo največ brezposelnih oseb zaradi izteka zaposlitev za določen čas, zmanjšal pa se je priliv trajno presežnih delavcev in brezposelnih zaradi stečajev.

V februarju se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 8157 brezposelnih oseb, kar je v primerjavi z januarjem upad za 36,7%, v primerjavi z februarjem 2008 pa je bil priliv višji kar za 91,7%. Skupni odliv iz brezposelnosti je v februarju letos štel 4886 brezposelnih oseb, od teh se je 2728 oseb zaposlilo, 1731 oseb pa je bilo odjavljenih iz razlogov, ki ne pomenijo zaposlitve.

Po podatkih Eurostata je bila januarja 2009 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA16) 8,2%, kar je za 0.1 odstotno točko več kot mesec poprej ter 0,8 odstotne točke več kot v januarju 2008. V celotni sedemindvajseterici (EU27) je bila stopnja brezposelnosti v januarju letos 7,6% in se je glede na enak mesec lani povečala za 0,8 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo v januarju 2009 v EU27 18,4 milijona brezposelnih oseb, od tega 13 milijonov na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v januarju 2009 najnižjo stopnjo brezposelnosti zabeležili na Nizozemskem (2,8%) in v Avstriji (4,0%), najvišjo pa v Španiji (14,8%) in v Latviji (12,3%). Glede na isti mesec v letu 2008 se je v januarju brezposelnost povišala v kar devetnajstih državah članicah, od tega največ v Španiji in v Latviji. Stopnja brezposelnosti se še naprej povečuje tudi v ZDA, kjer je v januarju 2009 znašala 7,6%, kar je za 0,4 odstotne točke več kot mesec poprej.

CENE IN PLAČE

7. Začasen obrat v dinamiki cen?

Februarja so cene porasle za 0.5%. Tudi bolj dolgoročna rast se je ponovno povečala na 2.1%.

Porast cen februarja ni bil omejen le na dve, tri skupine proizvodov, saj so cene porasle v več skupinah: v prevozu, rekreaciji in kulturi, pri raznovrstnem blagu, pri vrtcih, stanovanjih ter obleki in v obutvi. Večji del povečanja je bil posledica podražitve naftnih derivatov. Ti so povečali tako cene prevozov kakor tudi stanovanja. K skupnemu povečanju cen so največ prispevali proizvodi iz skupine prevozov (0.4 točke) in rekreacije in kulture (0.2 točke), predvsem počitnice v paketu.

Februarja so se (za okoli 1%) pocenili proizvodi iz dveh skupin, hrane in telefonskih storitev. Proizvodi iz obeh skupin so skupni indeks življenjskih stroškov zmanjšali za po 0.1 odstotne točke.

Osnovna inflacija, ki ne obsega cen energentov in sezonskih prehrabnih proizvodov, je februarja ostala nespremenjena.

Od velikih skupin, ostajajo storitve še naprej v vodstvu po višini bolj dolgoročne stopnje rasti inflacije (3.9%).

Februarsko povečanje cen je bilo v evro območju malo nižje kot v Sloveniji (porasle so za 0.4%), vendar je bolj dolgoročno povečanje ostalo precej nižje, pa tudi osnovna inflacija se v evro območju še naprej umirja, medtem ko se v Sloveniji ni več zmanjšala. Cene storitev v evro območju še naprej rastejo opazno (za okoli 1.7 točke) počasneje kot v Sloveniji.

Zniževanje pričakovane dinamike cen se je v zadnjem mesecu zaustavilo, vendar na nizki ravni, doseženi januarja. Pričakovanja so pri blagu še naprej nižja kot pri storitvah. Tako v trgovini na drobno v naslednjih treh mesecih še naprej za tretjino več trgovcev pričakuje zmanjšanje kot povečanje cen. Pri storitvenih cenah je pričakovano zniževanje manjše kot pri blagu, saj je število anketiranih ponudnikov storitev, ki pričakujejo nižje cene, le ena desetina od vseh anketiranih.

Cene proizvajalcev so dostopne do januarja, ko so se (za domači trg) znižale za 0.4%. Tudi bolj dolgoročna dinamika se je ponovno (že peti mesec zapored) zmanjšala (na 2.3%). Najbolj so se januarja znižale proizvajalčeve cen potrošnih dobrin (za domači trg so padle kar za 1.3%), medtem ko so porasle (za 1.2%) le proizvajalčeve cene reprodukcijskega materiala; navzgor so jih pognale opazno višje cene električne energije.

25

Pričakovane cene proizvajalcev padajo z nezmanjšano hitrostjo. Tako je februarja število anketiranih, ki pričakujejo zmanjšanje cen v naslednjih treh mesecih, za 30% preseglo število tistih, ki pričakujejo povečanje cen. Zanimivo je, da je pričakovano zmanjševanje proizvajalčevih cen v Sloveniji večje kot v povprečju EU.

Cene surovin so se v zadnjem mesecu (do začetka marca) ponovno znižale, v evrih za 3.5%, celoletno znižanje je tako že preseglo 30%. V zadnjem mesecu so se najbolj znižale cene neprehrambenih kmetijskih surovin (v evrih za približno 11.5%), najmanj pa cene kovin, pri katerih je evrski indeks padel le za 2.7%.

Relativno skromno zmanjšanje cen kovin je posledica opaznega skoka cen žlahtnih kovin po koncu 2008. Srebro se je, na primer, do srede februarja podražilo že za preko 30% v primerjavi z najnižjo ceno, ki jo je doseglo konec leta 2008, istočasno je zlato do srede februarja ponovno poraslo v bližino magičnih 1000\$ za unčo (do 975 \$). Do takšnega obrata v cenah žlahtnih kovin (zlata, srebra, platine) je prišlo, ker so se po kolapsu kapitalskih trgov investitorji začeli opazno umikati tudi v žlahtne kovine, kot varno zatočišče pred sedanjo negotovostjo na kapitalskih trgih. V marcu se je takšna dinamika žlahtnih kovin (na višji ravni) zaradi umikanja investitorjev zaustavila.

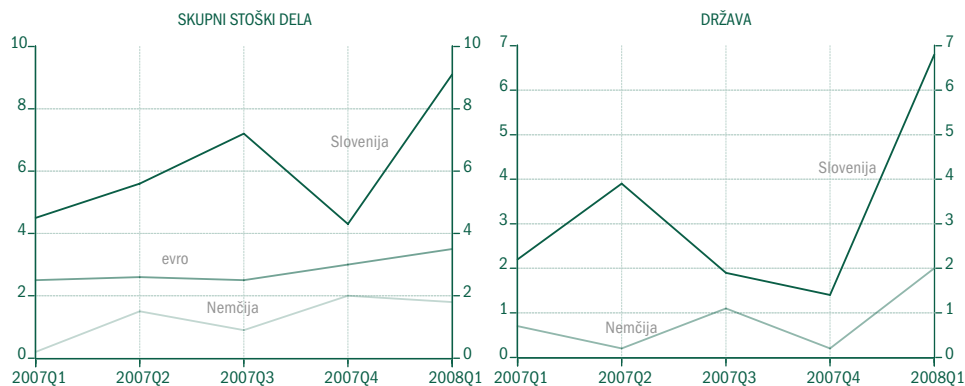
8. Neugodna dinamika stroškov dela se krepi

Povprečne plače so se januarja zmanjšale za 2.8%. Padec ni bil le sezonski, saj se je zmanjšala tudi bolj dolgoročna dinamika (medletna stopnja je padla pri bruto plačah kar za 1.8 odstotne točke).

Zaradi sezonsko običajnega velikega nihaja plač na prehodu v novo leto, kakor tudi zaradi letošnjega velikega krčenja aktivnosti v podjetjih, je seveda vprašanje, koliko je takšen padec povprečnih plač posledica že samo zmanjšanega števila delovnih ur. V decembru 2008 se je za povprečno uro dela plačevalo (v povprečju gospodarstva) 8.29 evra, medtem ko je v letošnjem januarju plača za povprečno uro dela bila 8.36 evra, kar je 0.8% več kot v decembru in kar za 14.2% več kot v januarju 2008. Znaten padec povprečnih mesečnih plač v letošnjem januarju je potemtakem posledica predvsem krčenja obsega plačanih (torej delovnih) ur in ne ustreznega plačila.

26

Dinamika stroškov dela



Vir: Eurostat

Tudi povprečne plača za plačano uro potemtakem kažejo, da je v zadnjih dveh letih, še zlasti v 2008, prišlo do velikega povečanja stroškov dela, na kar smo v GG opozorili že nekajkrat v zadnjih mesecih. Nevarna pospešitev stroškov dela, ki jo je povzročila zelo visoka gospodarska rast v zadnjih dveh letih, je dodatno ilustrirana na sliki. Prikazana je dinamika stroškov dela v evro območju, v Nemčiji in v Sloveniji, za gospodarstvo in za državo. Medtem ko so do 2007 stroški dela v Sloveniji prehitevali stroške dela v evro območju za okoli 2 odstotni točki, je zelo hitro (ekonomsko-politično) poganjanje rasti v 2007 in 2008 pospešilo prehitevanje plač v Sloveniji na preko 5 odstotnih točk letno. Pri tem je bila dinamika stroškov dela v Nemčiji, ki diktira raven tečaja evra, še za eno odstotno točko počasnejša kot v evro območju.

Drastične posledice novega plačnega zakona na stroške dela v državi kaže druga priložena slika.

Tako visoka relativna rast stroškov dela v Sloveniji, če se bo nadaljevala, bo v sedanjih težkih gospodarskih časih imela še toliko hujše posledice, ker so v Slovenji konkurenčnih državah valute močno deprecirale proti evru, torej bodo njihovi evrski stroški dela še dodatno manjši.

FINANČNA GIBANJA

27

9. Hitro krčenje davka na dodano vrednost

Skupni javnofinančni prihodki še naprej slabijo, februarja so se zmanjšali za 10.7%. Tudi bolj dolgoročna dinamika je postala negativna. Trendna rast je krepko negativna že od oktobra dalje, januarja je trendno zmanjševanje javnofinančnih prihodkov že preseгло 25% letno.

Neposredni davki in ostali prihodki pešajo počasneje od domačih davkov na blago in storitve. Februarja so se zmanjšali za 2.6%. Bolj dolgoročna (medletna rast) je bila tako januarja kot februarja verjetno še hitrejša od rasti nominalnega produkta! Ključne davčne oblike neposrednih davkov so tudi februarja bolj dolgoročno še solidno naraščale: davek na dobiček je bil, na primer, kar za 10.% višji kot pred letom dni, dohodnina za 7.3% in prispevki za 6.2%.

Hitro krčenje povpraševanja se močno vidi na izdatnosti domačih davkov na blago in storitve. Ti so se februarja zmanjšali za prek 20%, medletna dinamika pa je padla pod -15%. Zaradi velikih medmesečnih nihanj v prihodkih od posrednih dajatev, je sicer potrebno počakati še kakšen mesec za dokončno oceno ustreznih prihodkov na začetku leta, vendar je, zaradi zelo nizkih vrednosti tako v januarju kot februarju, v prvem četrtletju 2009 zelo verjetno pričakovati medletno zmanjšanje prihodkov od domačih davkov na blago in storitve vsaj za 10%-15%. Celoten padec domačih davkov na blago in storitve je posledica drastičnega krčenja davka na dodano vrednost, ki je bil februarja že za skoraj 20% nižji kot pred letom dni. Trošarine so se namreč februarja zmanjšale le za 4.5%, v prvih dveh mesecih skupaj pa so bile trošarine še celo opazno višje kot lani (za preko 10%).

10. Obrestne mer navzdol, čeprav je negotovost na finančnih trgih še vedno zelo visoka

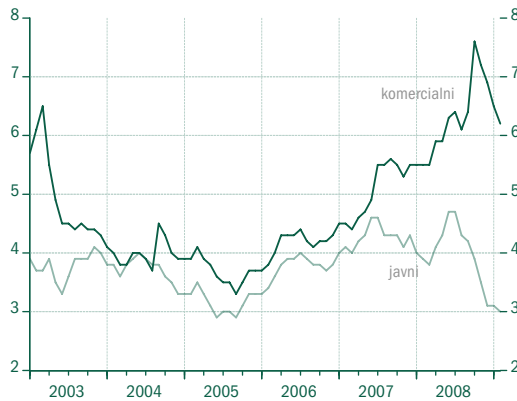
Skupni krediti nefinančnim korporacijam in prebivalstvu so se januarja povečali za 0.7%. Zaradi hitre rasti tekom celotnega leta 2008 je medletna rast kreditov v januarju ostala krepkejša od tekoče rasti, še zlasti pri kreditih podjetjem, ki so medletno še rasli po 16.3 letno (pri prebivalstvu 13.2% letno).

28

Navkljub tekoči rasti kreditov po slabih 10% letno, je bila dinamika depozitov slabša kot v prejšnjih mesecih. Skupna neto finančna pozicija podjetij in prebivalstva se je zato januarja ponovno poslabšala (za 190 milijonov evrov v enem mesecu), saj so se januarja tako depoziti prebivalstva kot nefinančnih korporacij zmanjšali.

Zaradi poplave likvidnosti se je Euribor po oktobru sistematično zmanjševal po skoraj 0.8 odstotne točke na mesec; v sredini marca 2009 je tako že padel na 1.6.

Donosi na obveznice države in podjetij (Nemčija)



Vir: Bundesbanka, splet.

Padanje euriborja je januarja potisnilo navzdol tudi obrestne mere na detajlističnem trgu. Posojilne obrestne mere so se opazno zmanjšale, za daljše ročnosti bolj kot za krajše; pri podjetjih so se obrestne mere zmanjšale od 0.6 do 1 točke, pri prebivalstvu pa od 0.1 do 0.8 točke. Depozitne obrestne mere so se zmanjšale manj, pri krajših ročnostih skoraj nič, pri daljših ročnostih do 0.4 odstotne točke.

Veliko »zalivanje« trga, s katerim centralne banke želijo zmanjšati negotovost na finančnih trgih, je sicer močno stisnilo obrestne mere na trgu denarja in na detajlističnem bančnem trgu, vendar je marža na komercialne papirje (relativno glede na državne papirje), kot indikator negotovosti na finančnih trgih, ostala praktično nespremenjena (preko 3 točke), kot kaže slika za Nemčijo. Negotovost torej še ne popušča.

11. Rekordni primanjkljaj tekoče plačilne bilance v 2008

Decembra 2008 je bil primanjkljaj tekoče bilance rekordnih 346.4 milijonov €, kar je še 13.3% več kot doslej rekordnega decembra 2007. Pri tem je bil blagovni primanjkljaj 289.5 milijonov € (leto prej 292.6 milijonov €), storitveni presežek 37.5 milijonov € (decembra 2007 62.9 milijonov €), primanjkljaj v bilanci dohodov faktorjev 81.0 milijonov € (v enakem mesecu leto prej 39.1 milijonov €), pri čemer ostajajo povečani odhodki za servisiranje zunanjega dolga v obliki plačanih obresti. Neto tekoči transferi so znašali 13.5 milijonov €, decembra 2007 pa 36.9 milijonov €.

29

V celotnem letu 2008 je bil primanjkljaj tekoče plačilne bilance 2179.6 milijonov €, kar je 725 milijonov € ali 50% več od doslej rekordnega primanjkljaja, doseženega v 2007. Tak primanjkljaj pomeni okoli 5.8% slovenskega BDP v 2008 (samo blagovni primanjkljaj je znašal okrog 7.2% BDP), oziroma okrog 60% od 3.5% rasti BDP v 2008. Za tak znesek se je povečala zunanja zadolženost države, z njo pa breme servisiranja dolga. Z izjemo leta 2007, ko je bil 1454.9 milijonov €, primanjkljaj tekočega računa samostojne Slovenije nikoli ni presegel 800 milijonov €, v letih 1991-1994, 1996-1997 in 2001-2002 pa je bil njegov saldo celo pozitiven.

Za rekorden tekoči primanjkljaj v 2008 je bil odločilen blagovni del, saj je bil blagovni primanjkljaj v 2008 2661.5 milijard €, kar je 60% ali eno milijardo € več kot v 2007. Storitveni presežek je znašal 1702.5 milijonov € (43% več kot v 2007), primanjkljaj v dohodkih faktorjev je bil 1008.4 milijonov € (42% več kot leto prej), primanjkljaj tekočih transferov pa 212.2 milijonov € (22.5% manj kot v 2007).

Plačilna bilanca

	januar - december		december	
	2007	2008	2007	2008
I. Tekoči račun	-1.454,9	-2.179,6	-305,6	-346,4
1. Blago	-1.665,9	-2.661,5	-292,6	-289,5
2. Storitve	1.193,2	1.702,5	62,9	37,5
3. Dohodki	-708,5	-1.008,4	-39,1	-81,0
3.1. Prejemki	1.168,8	1.272,8	120,2	113,2
Od dela	225,5	190,0	24,1	21,1
Od kapitala	943,3	1.082,8	96,1	92,2
3.2. Izdatki	-1.877,2	-2.281,2	-159,3	-194,3
Od dela	-147,6	-204,4	-15,1	-20,9
Od kapitala	-1.729,6	-2.076,8	-144,2	-173,4
4. Tekoči transferi	-273,7	-212,2	-36,9	-13,4
Državni sektor	-222,3	-259,4	-31,0	-37,9
II. Kapitalski in finančni račun	1.712,7	2.271,4	490,9	354,3
A. Kapitalski račun	-51,9	-92,7	-20,4	-50,0
B. Finančni račun	1.764,6	2.364,1	511,3	404,3
1. Neposredne naložbe	-268,7	257,1	50,4	157,0
Domače v tujino	-1.319,0	-977,6	-104,0	-70,7
Tuje v Sloveniji	1.050,3	1.234,7	154,4	227,7
2. Naložbe v vrednostne papirje	-2.264,5	606,4	36,2	216,3
4. Ostale naložbe	4.179,5	1.473,9	351,2	25,9
4.1. Terjatve	-4.877,1	-711,3	69,6	558,2
4.2. Obveznosti	9.056,6	2.185,2	281,6	-532,3
5. Mednarodne denarne rezerve	139,6	21,0	72,1	5,2
III. Neto napake in izpustitve	-257,8	-91,8	-185,2	-8,

Na kapitalskem in finančnem računu je v 2008 znašala neto zadolžitev 2271.4 milijonov €; v 2007 je bila s 1712.7 milijonov € tretjino manjša. Pri tem se so se neto terjatve na kapitalskem računu povečale med 2007 in 2008 iz 20.4 na 50.0 milijonov €, povečanje dolga na finančnem računu pa iz 1764.6 na 2364.1 milijonov €. Slovenija je v 2008 postala spet neto prejemnik tujih neposrednih naložb, ki jih je bilo v neto prilivu za 257.1 milijonov €, leto prej so bili neto odlivi še 268.7 €. Tudi pri naložbah v vrednostne papirje je prišlo od spremembe smeri toka, saj je bil neto priliv v 2008 kar 606.4 milijonov €, leto prej pa je znašal neto odliv 2264.5 milijonov €. Pri ostalih naložbah je bila v 2008 povečana zadolžitev 1473.9 milijonov €, v enakem obdobju leto prej kar 4179.5 milijonov €. Spremembe mednarodnih rezerv pri Banki Slovenije so bile v 2008 21.0 milijonov €, v 2007 pa so bile 139.6 milijonov €. Statistična napaka je v bila v začasem izračunu -92 milijonov €, v 2007 pa kar 257.8 milijonov €.

31

Podatki o rezervah, dolgu in zadolžitvi so objavljeni v Biltenih Banke Slovenije četrtletno, tako da novih podatkov iz prejšnjega meseca ni. Neto zunanji dolg Slovenije se je od decembra 2007 do novembra 2008 povečal za 2317 milijonov €, kar je celo nekaj več od primanjkljaja tekoče bilance.

RAZŠIRJENOST IN STRUKTURA ŠTUDIJA PRI NAS – ZAKAJ MANJ TEHNIKE?

Franjo Štiblar

32

V EU27 je v bolj razvitih državah manjša razširjenost študija, posebno družboslovja, ne tehnike, kar pomeni, da je v 2007 odločitev za odhod na študij tudi način izogibanju brezposelnosti mladih. V razvitih državah je relativno večje število patentov pojasnjeno z večjo razširjenostjo študija tehnike. Razvite države so bolj vključene v program izmenjave študentov ERASMUS in imajo neto prihod tujih študentov.

V Sloveniji je glede na EU27 študij nadpovprečno razširjen, vendar prevladuje družboslovje, medtem ko študij tehnike in eksaktnih ved zaostaja. Plače in povprečna izobrazba v sektorju pozitivno vplivata na izbor študija mladih. Boljše plačilo za diplomante tehnike bi očitno bolj kot administrativno državno usmerjanje izboljšalo strukturo študija v korist tehničnih ved. V zadnjih letih prihaja delno do popravka tega nesorazmerja.

Sedanji sistem numerus clausus pri posameznih študijih ni domišljen in vodi v neustrezne odločitve mladih glede študija. Masovnost visokošolskega študija, pravzaprav že srednješolskega učenja, ne vodi nujno k višji izobraženosti; zniževanje kriterijev zahtevnosti deluje prav v nasprotni smeri. Režim plačanega izrednega študija se izkorišča za pridobitev materialne podlage fakultetam, torej je primernejše ali ves študij plačevati ali vsega narediti zastoj.

Manj razvite regije v Sloveniji imajo manj študentov v prebivalstvu, vendar so razlike v razširjenosti študija med regijami manjše od razlik v razvitosti po BDP na prebivalca.

Razširjenost študija se je po osamosvojitvi povečala za skoraj štiri-krat. Zelo napihnjena ponudba razpisnih mest študija poslovnih ved in prava in drugih družboslovnih ved v zadnjih letih ne najde več dovolj kandidatov.

Premajhen delež študija tehničnih usmeritev je mogoče tudi posledica njegove težavnosti. Zato bi za nekatere tehnične profile in eksaktne vede veljalo v večji meri razviti tudi prvo Bolonjsko stopnjo, da bi bil lažji in tako pritegnil več študentov. Nasprotno pa za družboslovni študij veljalo bolj poudariti zahtevnost in ga v tem smislu v večji meri usmeriti na drugo Bolonjsko stopnjo ali podiplomski študij.

THE SIZE AND STRUCTURE OF UNIVERSITY STUDIES IN SLOVENIA - WHY LACK OF TECHNICAL STUDENTS?

Franjo Štiblar

33

The share of university students in population is higher in less developed and lower in more developed EU27 countries; as study in the former is also a way to avoid unemployment. But, more developed members have relative higher share of technical students which leads to higher number of patents. Also, developed countries participate more in ERASMUS program with net inflow of foreign students.

In Slovenia, the share of students in population is above the EU average, with social studies being overly populated, while technical studies are not overly populated. Wages and the average education in economic sector are significant positive determinants in choosing a field of study.

The numerus clausus system leads to inappropriate structure of studies in Slovenia, while fast growth of number of students contributes to declining quality of the studies. All students should have equal treatment, paying for studies or have them for free. Less developed regions in Slovenia have relative less students than more developed regions, but their lagging behind is smaller than lagging in GDP per capita.

After proclamation of independence in 1991 the number of students in Slovenia quadrupled, with their share in social studies (business, law, political sciences) increasing first and declining most recently. The number and share of technical students could be increased in Slovenia by relaxing the requirements for these studies at the first Bologna level, while social studies should be more concentrated on the second Bologna level.

Namen članka je poudariti pravilne rešitve v izobraževanju slovenske elite, ki bodo omogočile uveljavitev človeškega faktorja kot komparativne prednosti Slovenije. Ključna vprašanja zadevajo razmere pri nas: razširjenost študija (število studentov in diplomantov v prebivalstvu), ali in zakaj je manjša nagnjenost za študij tehnike in nasploh eksaktnih disciplin ter kako razvitost regij vpliva na razširjenost študija v njih.

34

Prispevek ima dva dela, opisni teoretični in empirični ekonometrični, ter zaključna razmišljanja. V prvem delu je najprej govora o izobraževanju slovenske intelektualne elite nasploh, druga točka govori o razkoraku v usposabljanju v Sloveniji glede na potrebe, tretja pa komentira nekatere novosti v organizaciji univerzitetnega študija. V drugem, empiričnem delu so narejeni primerjalni izračuni o izobraževanju in usposabljanju in ocenjene regresijske enačbe na treh ravneh: na ravni Slovenije v okviru EU27, na ravni 15 sektorjev v okviru Slovenije in na ravni 12 statističnih regij v okviru Slovenije.

1. Teorija

1.1. Teze o izobraževanju slovenske intelektualne elite

Glede izobraževanja slovenske intelektualne elite, ki vključuje samo štiriletni visokošolski - univerzitetni študij, se postavljata vprašanji: (1) Ali v Sloveniji študiramo preveč ali premalo? (2) Ali se študirajo »prave« discipline? Osnovni tezi sta: (ad 1) da v je študij v Sloveniji nadpovprečno razširjen, in (ad 2) da v Sloveniji izobražujemo preveč družboslovcev na račun intelektualcev eksaktnih, naravoslovnih znanosti, predvsem tehnike.

Za odgovor je potrebno upoštevati osnovno sistematiko znanosti. Znanosti so eksaktne (prirodne) in znanosti o človeku. Slednje so humanistične (znanosti o človeku samem) in družboslovne (znanosti o človekovi družbi), te pa nomotetske, zgodovinske, pravne in filozofske. Razlikovanje med posameznimi vrstami družboslovnih znanosti je pomembno z vidika njihove uporabnosti in načina študija.

Tabela 1:

Število in delež študentov in diplomantov v prebivalstvu Slovenije, %

Leto	Skupaj			Družboslovje	
	Študenti	Diplomanti	Diplomanti/ študenti	Študenti družboslovja/ vsi študenti	Diplomanti družboslovja/ vsi diplomanti
1986	26467	2196	8.2%		861
%pop	1.34%	0.11%			39.2%
1991	33679	2393	7.1%	8387	727
%pop	1.68%	0.12%		24.9%	30.4%
1999	74642	5803	7.7%	22605	1761
%pop	3.76%	0.29%		29.9%	30.3%
2007	99021	6280	6.3%	27725	2606
%pop	4.89%	0.31%		28.0%	41.5%
2007/1986	3.74	2.86			3.03
2007/1991	2.94	2.62		2.77	3.58

Vir: SURS, lastni izračuni

Cirkularnost družboslovnih znanosti v razliko od hierarhične klasifikacije eksaktnih znanosti zahteva v študiju prvih decentričnost (multidisciplinarnost, kritičnost) in diahroničnost (komparativno sistemsko in razvojno zgodovinsko poznavanje področja). V eksaktnih znanostih je potrebno poznavanje od bazičnih (matematike) do aplikativnih (na primer strojništva, elektronike), pri družboslovnih v načelu to ni potrebno. Dober inženir strojništva mora znati matematiko, medtem ko se, na primer, za prevajalca smatra, da mu ni potrebno poznati ekonomije. Vendar je širše poznavanje družboslovja družbeno koristno, sicer so izobraženci »fah idioti«, ki nujno sprejemajo odločitve, ki sledijo zgolj maksimandu svojega ožjega področja, širše (družbeno) pa so pod-optimalne. Pa ne le to, pri delu na svojem družboslovnem področju (na primer, kot pravnik, ekonomist) mora poznati intelektualca tudi področje aplikativnega dela eksaktnih znanosti, s katerim prihaja pri odločanju v stik (na primer, kemijo, tehniko, biologijo), če ne sam, ker je to redkeje in težje dosegljivo, pa mora znati sodelovati s strokovnjaki navedenega področja. To zahteva širino človeka, odprtost in pripravljenost na sodelovanje ter vsaj pasivno razumevanje konkretnega področja. Enako velja tudi za strokovnjake eksaktnih znanosti, ki pri svojem delu ne morejo ignorirati ne le bazičnih ved (matematika, kemija, biologija), temveč morajo upoštevati pri konkretnih odločitvah tudi dognanja tistih družboslovnih znanosti, s katerimi prihajajo v stik. Primer: pri urejevanju onesnaževanja okolja imajo osnovno strokovno razumevanje biologi, kemiki, gozdarji, itd., vendar morajo pri urejanju zaščite poznati in upoštevati tudi ekonomske in pravne vidike urejanja okolja. Konkretno, tehnični maksimum (produktivnost) ni hkrati nujno (ali celo ni običajno) tudi ekonomski maksimum (rentabilnost, ekonomičnost). Na mikro ravni prvi še lahko uspeva, na ravni podjetja, celotne družbe drugi prevlada, dokler bodo razpoložljivi viri redki.

Povezovalni odnos družbenih znanosti do eksaktnih znanosti je tako pretežno v razmerju med formo prvih in vsebino drugih. Tudi v okviru družboslovnih znanosti (in humanistike) je podobno razmerje med formo enih (pravo) in vsebino drugih (ekonomija).

Podatki v Tabeli 1 kažejo, da se je število študentov v slovenski populaciji v 20 letih med 1986 in 2007 povečalo za skoraj 4-krat (od 26 na 99 tisoč, gre le za visokošolske, če dodamo višješolske je številka za 2007 preko 112 tisoč; vendar njih ne štejemo med slovensko vodilno intelektualno elito). Skoraj enako se je povečal tudi delež študentov v populaciji (od 1.34% na 4.89%), saj je populacija prebivalstva porasla v tem obdobju samo za 2.2%.

36

Trendi so naslednji (gre zgolj za visokošolski 4-letni študij in podiplomski študij do doktorata; izključen je višješolski študij):

- rast deleža študentov v prebivalstvu: od 4 promilov v 1956 je porasel na 3.8% v 1999 (skoraj desetkratno povečanje) in na 4.9% v 2007 (dvanajstkratno povečanje);
- rast števila in deleža študentov družboslovja od 8387 v 1990/91 (kar je 25% vseh študentov) na 22603 v 1999/2000, kar je 30.3% vseh študentov oziroma 27725 (28% vseh);
- med diplomiranci jih je bilo v 1986 861 ali 39.2% na pravo, ekonomiji in FSPN, v 1991 je njihovo število bilo 727 ali 30.3%, v 1999 1761 ali 30.3%, v 2007 pa 2606 ali 41.5%;
- v času samostojnosti se je število družboslovnih študentov povečalo za 3.5 krat, torej bolj kot trikratno povečanje vseh študentov. Vendar je njihov delež v tem desetletju nehal naraščati, celo malo pada (29.9% v 2000, 28% v 2007). Torej se ponovno večja delež študentov naravoslovja in tehnike.

1.2. Kako odpraviti pomanjkljivosti v usposobljenosti prebivalcev (skill gap) ?

Koncept pomanjkljive usposobljenosti je lahko definiran na ravni neustreznega znanja posameznika ali na ravni neustrezne izobrazbene strukture celotne družbe (države).

Do razlik med izobraževanjem in potrebami v gospodarstvu (družbi) lahko prihaja zaradi negotove prihodnosti ali zaradi napak trga (ovire za vstop, rigidnosti trga dela). Pri nas tržna osveščenost (diskriminatornost povpraševanja) glede kakovosti šol, iz katerih prihajajo diplomanti, še ni zadostna. Medtem ko se je ponudba izobraževanja povečala in razširila na večje število šol, s strani povpraševanja po kadrih ni v zadostni meri prišlo do razlikovanja med diplomanti različnih šol. Nimamo ratingov visokih šol glede na znanstvene objave učiteljev, pogoje študija za študente, ali zadovoljstvo s kadri, kakršni obstajajo v razvitih tržnih gospodarstvih.

Katere politike izobraževanja in usposabljanja so učinkovite za zmanjševanje razkoraka med ustvarjenim in v gospodarstvu oziroma družbi potrebnim znanjem (usposobljenostjo)? Analize na evropski ravni kažejo naslednje:

- Učinkovita je seznanitev mladih s scenariji o bodočih perspektivah posameznih izobrazbenih profilov, ki mora biti objektivna, transparentna in zato podana s strani države.
- Dobro učinkuje tudi povečanje fleksibilnosti v izobraževalnem sistemu (sposobnost njegovega prilagajanja nepričakovanim spremembam v povpraševanju po novih usposobljenostih). Z večjo fleksibilnostjo v samem izobraževalnem sistemu bo na trgu dela lažje uvesti sistem »flexicurity« (fleksibilnosti in varnosti).
- V Evropi se je pokazalo kot tvegano (neuspešno) državno stimulirano usmerjevanje izobrazbe v posamezne sektorje (nepoznavanje prihodnosti, parcialni interesi lobistov pri vladi,...).
- Vzpodbujanje bolj splošne namesto specifične izobrazbe se v EU doslej ni izkazalo kot posebej učinkovito. Prednost bolj specifične izobrazbe je, da je bolj produktivna v konkretnem poslu, prednost bolj splošne, da zahteva manj stroškov prekvalifikacije, če gospodarstvo, družba odpravlja stare in zahteva nove poklice, usposobljenosti (sprememba povpraševanja, ki se ji mora ponudba prilagoditi).
- Intenziviranje usposabljanja pri (ob) delu se doslej v EU ni izkazalo kot učinkovita opcija (politika), potem ko so ovire zanj že odpravljene.

37

Neskladnosti med ponudbo in povpraševanjem v prvem letniku študija v terciarnem izobraževanju Slovenije, kaže Tabela 2. V njej je prikazano splošno stanje prijav in razpisov v 1. letnik terciarnega izobraževanja v povprečju 1998-2006 in posebej podatke za 2006. V analizi razmerja med prijavi in razpisi je potrebno upoštevati, koliko je dejansko razpisanih mest za posamezne študije; tudi glede tega je bilo v zadnjih letih kar nekaj naporov, da se poveča število mest naravoslovnih znanosti. Vendar v študiju eksaktnih ved prijave še naprej zaostajajo za razpisanimi mesti kljub vladnemu usmerjevanju v zadnjih letih, izjema je računalništvo. Prijave močno presegajo razpise na naslednjih področjih: arhitektura in gradbeništvo, novinarstvo (majhno število), pedagoške vede, socialno delo, osebne storitve, umetnost, varnost, veterinarstvo, vede o živi naravi, zdravstvo.

Tabela 2:

Prijava in razpisana mesta v terciarnem izobraževanju Slovenije, 1998-2006

PODROČJE	Prijave/razpis, 2006	Prijave/razpis 1998-2006	Več	Rast
Arhitektura, gradbeništvo	1105/837=1.320	1.213	+	+
Družbene vede	2582/2413=1.071	1.247	+	-
Humanistika	1622/1745=0.929	0.971	-	-
Pravo	819/940=0.871	1.036	0	-
Kmetijstvo, gozdarstvo	730/965=0.756	0.915	-	-
Matematika	181/237=0.763	0.727	-	+
Novinarstvo	61/50=1.220	1.635	+	-
Okoljevarstvo	73/110=0.663	0.637	-	+
Pedagoške vede	3111/2145=1.450	1.355	+	+
Poslovne, upravne vede	3440/5245=0.655	0.993	-	-
Proizvodne tehnologije	1033/1490=0.693	0.528	-	+
Računalništvo	973/850=1.144	1.242	+	+
Socialno delo	506/195=2.594	3.212	+	-
Osebne storitve	845/480=1.760	1.427	+	+
Tehnične vede	2271/2930=0.775	0.702	-	+
Transportne storitve	1096/1385=0.791	0.847	-	-
Umetnost	659/213=3.093	3.315	+	-
Varnost	1206/695=1.735	2.182	+	-
Veterinarstvo	176/70=2.514	2.107	+	+
Vede o neživi naravi	190/320=0.593	0.510	-	+
Vede o živi naravi	335/200=1.675	1.597	+	+
Zdravstvo	2882/1316=2.189	2.505	+	-
SKUPAJ	25896/24831=1.042	1.135	+	-

Legenda: tretja kolona: + = presežek prijav nad vpisom, - = primanjkljaj;
 četrta kolona: + = rast razmerja prijave/vpisi, - = padec razmerja
 VIR. Eurostat, SURS

Največji presežki prijav nad razpisom so bili v 2006 in v celotnem obdobju 1998-2006 v študiju umetnosti, socialnega dela, veterinarstva in zdravstva.

Novjši trend, pridobljen iz primerjav rezultatov vpisov za 2006 z rezultati za razdobje 1998-2006:

- v tehničnih vedah se pomanjkanje prijav zmanjšuje,
- v družbenih vedah presežek prijav pada,
- v humanistiki se presežek razpisov povečuje,
- v pravu ostaja vse več razpisov brez kandidatov,
- v pedagogiki presežek prijav narašča,
- v poslovno-upravnih vedah (tudi ekonomija) je izrazito pomanjkanje prijav,
- v socialnem delu se presežek prijav zmanjšuje, v osebnih storitvah pa povečuje,
- v umetnosti, veterinarstvu, vedah o živi naravi presežek prijav narašča,
- v varnosti in zdravstvu presežek prijav pada.

Med študiji, kjer je prijav preveč in se presežek še povečuje (+,+) so arhitektura z gradbeništvom, pedagoške vede, računalništvo, osebne storitve, veterina in vede o živi naravi. Nasprotno, med študiji, kjer je prijav manj kot razpisov in se razmerje še poslabšuje (-,-) so humanistika, kmetijstvo in gospodarstvo, poslovne in upravne vede, transportne storitve in delno pravo.

1.3. Nekaj novosti v organizaciji študija pri nas

Univerza mora ostati avtonomna, četudi je prevladujoče v državni lasti. Lump-sum financiranje in samostojnost pri delitvi sredstev v okviru posameznih fakultet v okviru univerze sta pogoja za avtonomnost. Osnovni izobraževalni postopek naj bo v javni sferi, zasebne visoke šole, fakultete in univerze so lahko ustrezen dodatek. Pri tem morajo izpolnjevati pogoje (učiteljske, prostorske) za ustanovitev. Univerze morajo biti osnovne celice razvoja RR, vendar v pretežni meri v povezavi z gospodarstvom in družbo nasploh.

39

Izobraževalna raven zahtevnosti se mora povečati in ne zmanjšati. Ideja, da naj vsi naredijo osnovno šolo brez zaostajanja, da naj bo srednja šola obvezna in jo torej vsi morajo narediti, sicer lahko pomeni širitev znanja, a še v večji meri padanje splošne ravni izobraženosti. V tržnih sistemih je »ohranitev ljudi v ignoranci, neznanju« način za pridobitev prebivalstva, ki ga je mogoče lahko voditi, manipulirati (reklama v ekonomskem smislu, politične manipuliranje ljudi). Takšna smer, povezana še z množičnim vdorom cenениh medijskih rešitev, ustvarjanjem virtualnega sveta in virtualnih namesto pravih odnosov med ljudmi, nista nujno vodilo v družbo znanja, napredka in harmonije. Čeprav švedski model zasebnega šolstva (predvsem z uporabo portala znanja) postopno prodira tudi v druge članice EU, bo vendar osnovni temelj razvoja moralo ostati »relationship education«, kot tudi na primer »relationship banking«. Na najvišji ravni so vendar vsi navedeni procesi in človekove aktivnosti optimalne v okviru osebnih stikov med ljudmi. Že finančna kriza (kot odraz v resnici virtualizacije finančnega sveta in njegove nadgradnje v virtualni svet) kaže, da navedena pot »brezosebljenja« za razvoj človeškega dejavnika neke države ni optimalna.

Harmonizacija evropskih diplom preko Bolonjskega procesa omogoča večjo pretočnost mladih. Vsak intelektualec bi moral vsaj del izobraževalnega procesa opraviti izven lastne države; vsak univerzitetni učitelj bi se moral dokazati s študijem (in delom) na drugih univerzah in v tujini ter v praksi, preden bi bil habilitiran na domači univerzi. Prevelika homogenizacija pa lahko škodi. Izkušnjo v zvezi s tem imamo s študijskimi »jedri« v okviru nekdanje Jugoslavije.

Ustrezna je uvedba projekta novega Evropskega raziskovalnega sveta, ki investira v bazične raziskave mimo vlad posameznih članic (335 milijonov € v 2008 za 430 od 9137 prijavljenih raziskovalcev). Slovenija v takih evropskih projektih ne sodeluje v zadostni

meri. Pridobivanje in upravljanje s projekti (tudi na raziskovalnem in izobraževalnem področju) je slovenska šibka točka. Zato ne izkoristimo vseh sredstev, zato smo de facto neto vplačniki v EU blagajno, čeprav smo de iure (potencialno) neto dobitniki sredstev. V okviru izobraževalnega procesa bi morali razviti posebne študijske smeri, v katerih bi pridobivali veččine prijavljanja in pridobivanja finančnih sredstev EU.

40

Na število mladih, ki ne uspejo zaključiti študija, vpliva nezadostna prožnost politike zaposlovanja, neodzivnost izobraževalnih institucij na potrebe po kadrih, usposobljenostih, neustrezna promocija zaposlovanja. Ali je mogoče skrajšati študij? V anglosaksonskem sistemu na terciarni stopnji izobraževanja velja pravilo, da se vsak izpit opravlja samo enkrat in da so izpiti takoj naslednjih nekaj dni po zaključku predavanj, priprava nanje pa traja sproti vso študijsko leto.

Čeprav je relevantna informacija, pa delež javnih izdatkov za izobraževanje ni dokončna meritorna informacija o kakovosti in uspešnosti izobraževalnega procesa in izgradnje človeškega dejavnika za razvoj države. Gre zgolj za finančni element ponudbe izobraževanja (podobno raziskovanja), učinkovitost uporabe namenskih sredstev pa s tem še ni zagotovljena. Potrebno je uveljaviti optimalni način nadzora nad uporabo sredstev in meritorno neodvisno verificiranje rezultatov uporabe.

2. Empirija

2.1. Metodologija in specifikacija

Ekonometrična analiza študija je narejena za 2007/2008 za tri skupine podatkov:

- Slovenija v okviru EU27,
- 15 sektorjev v okviru Slovenije,
- 12 statističnih regij v okviru Slovenije.

V tabelah so osnovni podatki, izračunani rangi in odstopanja Slovenije od EU povprečja, in ocenjene regresijske enačbe. V regresiji je poskrbljeno, da ni multikolineranosti in heteroskedastičnosti, medtem ko v analizi časovnega preseka problema autokorelacije ni, prav tako ni nestacionarnosti serij.

II.2. Primerjava Slovenije v okviru EU27

a) Spremenljivke (glej Tabelo 3 v Dodatku)

BDPPCE,I = bruto družbeni produkt na prebivalca 2007, v € ali indeks EU27=100

EDUC BDPO = % BDP za izobraževanje,

INTERNETO = odstotek gospodinjstev z internetom, 2007

LETASOLE = pričakovana leta šolanja, 2007

PREB = število prebivalcev, 2007, v tisočih

PRODURI, PROZAPI = produktivnost delovne ure, zaposlenega, EU27= 89, ali 100

RRBDPO = % BDP za raziskave in razvoj, 2007

SREDO = % mladih z dokončano srednjo šolo

STUD = število študentov, v tisočih

STUDBPO = % študentov, ki študirajo poslovanje, pravo in drugo družboslovje

STUDEARBI = neto Erasmus študenti, v tisočih

STUDERAI = priliv Erasmus študentov v državo, v tisočih

STUDERAO = odliv Erasmus študentov, v tisočih

STUDPREB = % študentov v prebivalstvu (samo visoke šole in fakultete)

TEHDIPLO = % tehničnih med vsemi diplomanti

TUJJEZIK = število tujih jezikov, ki se jih učijo dijaki na višji srednji šoli

41

Slovenija je v 2007 po standardu (BDPPCE) dosegala 68% povprečja EU27 oziroma 16. rang med 27 članicami, medtem ko po BDP PP indeksu 90.9% povprečja in 15. rangu. Po deležu BDP za izobraževanje je 15.67% nad povprečjem EU z rangom 7, po deležu sredstev za raziskave in razvoj v BDP dosega 84% povprečja EU27 in rang 10, medtem ko po seštevku obeh dosega 107% povprečja in rang 7. Po velikosti prebivalstva ima rang 23, enako po številu študentov. Po produktivnosti dela dosega 84.5% povprečja in rang 16, po produktivnosti na delovno uro pa 82% povprečja EU27 in rang 14.

Po deležu študentov v prebivalstvu je s 5.69% peta in za 50% presega povprečje EU27. Glede izobraževanja po pričakovanih letih šolanja posameznika dosega s 17.9 leti 104% povprečja EU27 in 9. rang. Po deležu mladih s srednjo šolo (91.5%) dosega 117% EU povprečja in rang 3, po deležu študentov, ki študirajo družboslovje, dosega s 43% rang 5 in 133% povprečja EU27, nasprotno pa po deležu diplomantov tehnike v 9.5% rang 21 in 73% povprečja EU27. V Erasmus program mednarodne izmenjave študentov je Slovenija vključena podpovprečno (19 po odhodih, 21 po prihodih, vendar 13. v saldu, z 1.39% neto odhodov študentov v tujino).

Glede usposobljenosti je 7% nad povprečjem EU27 z rangom 10 pri odstotku gospodinjstev z internetom (58%), po patentih na milijon prebivalcev dosega z 32 rang 13, vendar le 30% povprečja EU27, po številu tujih jezikov, ki se jih v povprečju učijo višji srednješolci, je s 1.6 na osmem mestu in 14% nad povprečjem EU27.

b) Regresija

Specifikacija regresijskih enačb

V študiji je postavljena hipoteza, da razvitost države (BDP na prebivalca, število tujih jezikov v srednji šoli, razširjenost interneta, delež BDP za RR) vpliva na značilnosti študija v njej (število študentov na prebivalca, delež družboslovcev, delež tehničnih diplomantov, vključenost v program ERASMUS), slednja pa na rezultate gospodarjenja (patente, produktivnost). Torej:

RAZVITOST OKOLJA > ŠTUDIJ > UČINKOVITOST GOSPODARJENJA

Ocenjene regresijske enačbe za pojasnitev študija v članicah EU27

Y=	a	+b1 *	X1	+b2 *	X2	R2	F	.e/Y oce
	t(a)	t(b1)		t(b2)				
1 STUDBREB	5.33 (10.3)	-0.00134 (-2.82)	BDPPCI			.245	7.98	38.4%
2 STUDBPO	33.57 (6.49)	-.000219 (-2.19)	BDPPCE	5.17 (1.48)	TUJJEZIK	.187	2.87	14.1%
3 TEHDIPL	8.79 (6.03)	2.117 (2.43)	RRBDPO			.186	5.92	-21.4%
4 STUDERA00	-60.14 (-2.19)	0.758 (2.42)	BDPPCI			.526	28.8	-75.1%
5 STUDERAIO	-8.883 (-3.05)	0.129 (3.83)	BDPPCI			.706	62.4	-72.9%
6 STUDERABIO	51.257 (2.09)	-0.629 (-2.25)	BDPPCI			.474	23.5	76.5%
7 PATENT	15.110 (0.319)	5.349 (1.523)	TEHDIPL			.072	2.03	-50.5%
8 PATENT	-61.6 (-4.17)	0.0021 (3.69)	BDPPCE	63.19 (6.41)	RRBDPO	.825	59.1	-56.0%
9 PATENT	-112.4 (-3.42)	0.00193 (2.10)	BDPPCE	2.79 (3.37)	INTERNET	.683	26.9	-61.4%
10 PRODURI	129.19 (6.86)	-12.05 (-2.67)	STUDBREB			.216	7.17	20.4%
11 PRODURI	141.26 (5.53)	-1.683 (-2.42)	STUDBPO			.184	5.85	7.2%
12 PRODURI	45.48 (2.87)	2.54 (2.06)	TEHDIPL0	0.364 (3.19)	STUDERA0	.333	6.23	3.7%
13 PROZAPI	68.69 (4.35)	1.931 (1.54)	TEHDIPL0			.084	2.37	-2.9%

Legenda: zadnji stolpec kaže razliko med dejansko vrednostjo odvisne spremenljivke za Slovenijo in njeno ocenjeno vrednostjo, kakor izhaja iz ocenjene regresijske enačbe.

- Študenti na prebivalca (enačba 1) so pod negativnim vplivom standarda, kar lahko pomeni ali dohitevanje ali umik v študij pred nezaposlenostjo v manj razvitih članicah EU27. Za odstotek povečan BDP na prebivalca po pariteti kupne moči, zmanjša delež študentov v prebivalstvu za 0.13%. V Sloveniji jih je bilo v 2007 5.69%, kar pomeni 38.4% več kot bi jih moralo biti po zakonitostih EU27, če bi vplival le BDP na prebivalca.
- Delež študentov družboslovja (poslovne, pravne in druge smeri) (enačba 2) med vsemi študenti je v EU27 pod negativnim vplivom razvitosti in pozitivnim vplivom učenja števila jezikov v srednji šoli. Učenje enega jezika več poveča delež družboslovcev med študenti za 5%, povečanje produkta na prebivalca za 1000 € pa ga zmanjša za 0.2%. V Sloveniji jih je s 43.47% za 14.1% več kot bi sledilo po zakonitostih EU27, torej poleg študija jezikov in razvitosti v Sloveniji delujejo še drugi dejavniki, ki povečujejo število študentov družboslovja.
- Delež diplomantov tehnične smeri med vsemi diplomanti (enačba 3) je pozitivno odvisen od deleža izdatkov za RR v članici EU27. En odstotek večji delež za RR v BDP poveča delež tehničnih diplomantov za 2.1 odstotka. V Sloveniji je dejansko delež tehničnih diplomantov, ki znaša 9.5%, za 21.4% manjši kot bi naj bil zgolj v odvisnosti od izdatkov za RR po zakonitostih EU27.
- Študij v tujini preko ERASMUS programa (enačbe 4 – 6) je analiziran v odvisnosti od stopnje razvitosti članice EU27 (BDPPCI). Za odstotek bolj razvita članica EU27 ima za 0.7% več od vseh študentov v tujini, prejme za 0.13% več študentov iz tujine in ima za 0.63% slabši saldo odhajajočih in prihajajočih študentov. V bolj razvite države jih več prihaja, hkrati pa so bolj intenzivno vključene v celotni program ERASMUS. Slovenija z 2.19% odhodov, 0.78% prihodov in 1.39% salda gibanja študentov znatno zaostaja po vključenosti v ERASMUS glede na zakonitosti EU27 in lastno razvitost. Tako je pri odhodih v tujino njen odstotek študentov 75% manjši kot bi moral biti, pri prihodih tujih študentov je odstotek 72.9% manjši kot naj bi bil, pri neto toku študentov pa je neto odliv slovenskih študentov v tujino za 76.5% večji kot naj bi bil glede na razvitost. Manjša vključenost in več odhodov kot prihodov sta lahko povezana z negospodarskimi dejavniki kot je na primer znanje jezika, kakovost ponujenih programov, vključenost v EU27, itd..
- Na število patentov na milijon prebivalcev v EU27 pozitivno (čeprav šibko) deluje delež tehničnih med vsemi diplomanti, stopnja razvitosti države in delež BDP, ki ga namenja za RR ter razširjenost interneta (enačbe 7 – 9). Za odstotek več tehničnih med vsemi diplomanti poveča število patentov na milijon prebivalcev za 5. Za tisoč evrov večji dohodek na prebivalca jih poveča za 2, za odstotek večji delež izdatkov za RR v BDP jih poveča za 63, za odstotek večji delež gospodinjstev z internetom pa za 2.8. Slovenija s 32 patenti na milijon prebivalcev zaostaja za vrednostmi, ki bi jih morala imeti po ugotovljenih zakonitostih za EU27 kar za 50% do 61%, kar kaže na druge zaviralne razloge v Sloveniji izven navedenih determinant.

- Produktivnost na delovno uro oziroma na zaposlenega sta pojasnjeni v enačbah 10 – 13. Prva je po zakonitostih EU27 pod negativnim vplivom deleža študentov v prebivalstvu, deleža družboslovcev med študenti ter pozitivnim vplivom deleža diplomantov tehnologije oziroma deleža študentov, ki odhajajo na študij v tujino po programu ERASMUS. Za odstotek večji delež študentov v prebivalstvu zmanjša produktivnost delovne ure za 12% glede na EU27, za odstotek večji delež študentov družboslovja jo zmanjša za 1.68%, nasprotno pa za odstotek več tehničnih diplomantov poveča produktivnost za 2.54%, za odstotek več študentov nas programu ERASMUS v tujini pa poveča produktivnost za 0.36%. Odstotek več tehničnih diplomantov poveča produktivnost na zaposlenega za 1.9%. Slovenija ima s 73% povprečja EU27 dejansko višjo urno produktivnost kot bi jo naj imela po navedenih dejavnikih (za 3.7% do 20.4%). Nasprotno pa ima s 84.5% povprečja EU27 za 2.9% nižjo produktivnost zaposlenega kot bi jo naj imela po zakonitostih EU27, če je determinanta delež diplomantov tehničnih smeri med vsemi diplomanti.

2. 3. Primerjava med sektorji v okviru Slovenije, 2007

a) Spremenljivke

Ključni problem je bil uskladiti klasifikaciji sektorjev ustvarjanja produkta in področij študija. Potrebna je bila aproksimacija. Kadar posamezen študij daje diplomante več sektorjem, je delež posameznega ocenjen sorazmerno številu zaposlenih v sektorju.

Tabela 4
Spremenljivke za analizo po sektorjih

	AKTIVNI	DIPSTU	LETASOL	PLACE	SPREMAK	SPRE-MAKO	STRDELA	STRDELUR	STU
KMET	102	0,111	10,11	1068	27	0,265	1363	9,44	3068
RIB	0,3	0,200	10,41	1063	-0,1	-0,333	1424	10,03	10
RUDAR	4	0,115	9,67	1607	-2	-0,500	2174	16,47	330
PREDELOV	266	0,091	9,74	1123	2,2	0,008	1523	10,19	17600
ELPLVO	9	0,121	11,05	1656	0,1	0,011	2330	14,76	1235
GRADB	61	0,081	9,34	1060	9	0,148	1573	10,44	4354
TRGOV	119	0,188	10,53	1161	1	0,008	1604	10,87	16000
GOSTIN	37	0,082	9,71	937	1	0,027	1323	9,12	9481
PROMET	60	0,090	10,59	1367	1	0,017	1912	12,93	3051
FINAN	23	0,146	13,23	1986	1	0,043	2797	19,9	6500
NEPREM	66	0,156	12	1361	13	0,197	1869	12,87	5900
JAVUPR	59	0,155	13,43	1506	9	0,153	2050	14,65	9700
IZOBRAZ	78	0,145	14,04	1549	16	0,205	2063	14,53	14100
ZDRAV	57	0,151	11,64	1400	10	0,175	1934	13,41	8693
DRUGO	44	0,091	12,21	1439	7	0,159	2021	14,08	4400
SLO	985,3	0,131	10,98	1284	95,2	0,097	1768	12,03	1E+05

nadaljevanje

	STUDIP	STUDAKT	STUDIP	STUDI-PAKT	STUSKUP	VAE	VAEAKT	VAEZAP	ZAPOS
KMET	3068	3008	342	335	3410	712	698	820	86,8
RIB	10	3333	2	667	12	3	1000	1000	0,3
RUDAR	330	8250	38	950	368	134	3350	3622	3,7
PREDELOV	17600	6617	1600	602	19200	7070	2658	2973	237,8
ELPLVO	1235	13722	149	1656	1384	782	8689	6627	11,8
GRADB	4354	7138	353	579	4707	2407	3946	2990	80,5
TRGOV	16000	13445	3000	2521	19000	3673	3087	3113	118
GOSTIN	9481	25624	776	2097	10257	753	2035	2268	33,2
PROMET	3051	5085	274	457	3325	2341	3902	3961	59,1
FINAN	6500	28261	950	4130	7450	1370	5957	5983	22,9
NEPREM	5900	8939	920	1394	6820	5301	8032	4846	109,4
JAVUPR	9700	16441	1500	2542	11200	1683	2853	3326	50,6
IZOBRAZ	14100	18077	2041	2617	16141	1565	2006	2613	59,9
ZDRAV	8693	15251	1309	2296	10002	1383	2426	2629	52,6
DRUGO	4400	10000	400	909	4800	1033	2348	2986	34,6
SLO	1E+05	10598	13654	1386	118076	30231	3068	5595	540,3

45

AKTIVNI = število aktivnih v sektorju 2007, v tisočih

DIPSTU = % diplomantov na študente

LETA SOL = povprečno število let šolanja zaposlenih v sektorju

PLACE = povprečna bruto plača sektorja, 2007

SPREMAK = sprememba števila aktivnih v sektorju med 1999 in 2007, v tisočih

SPREMAKO = % sprememba števila aktivnih med 1999 in 2007

STRDELA = stroški dela zaposlenega, v €

STRDELUR = cena delovne ure v sektorju, v €

STU = število študentov, ki študirajo področje sektorja, v tisočih

STUDIP = število diplomantov, ki so diplomirali iz področja sektorja, v tisočih

STUDSKUP = število študentov in diplomantov iz področja sektorja, v tisočih

VAE = dodana vrednost sektorja v BDP Slovenije, v milijonih €, 2007

ZAPOS = število zaposlenih v sektorju

Osnovne značilnosti sektorskih razlik so:

- Aktivni in zaposleni (AKTIVNI, ZAPOSLENI) so različno razporejeni; največ jih je v predelovalni industriji, trgovini in kmetijstvu. Delež diplomantov proti študentom je za Slovenijo 13.1%. V sektorjih z nižjim razmerjem se število študentov povečuje, in obratno. Povečuje se v predelovalni dejavnosti, gradbeništvu, gostinstvu, prometu in sektorju drugih storitev.
- Povprečna izobrazba je 10.98 let šolanja (leta 1999 je bila le malo manjša, 10.90), kar pomeni da izobraževanje raste prepočasi. Najbolj šolani (LETASOL) so v izobraževanju, sledi javna uprava, finance in druge storitve. Podpovprečno izobraženi so v rudarstvu, predelovalni industriji, gradbeništvu, in gostinstvu.
- Plače (PLACE) imajo najvišje v financah, sledi električna-plin-voda, rudarstvo, izobraževanje. Najnižje povprečne plače so v gostinstvu, sledi gradbeništvu, ribištvo in kmetijstvo.
- Stroški delovne ure (STRDELUR) so najvišji v financah, sledi rudarstvo, najnižji pa v gostinstvu, kmetijstvu in ribištvo.
- Študentov diplomirancev (STUDIPAKT) je glede na aktivne v Sloveniji 1.38%, največ pa v financah, izobraževanju, javni upravi in zdravstvu, trgovini. Najmanj jih je bilo v 2007 v kmetijstvu, prometu, gradbeništvu, predelovalni industriji.
- Študentov na aktivne (STUDAKT) je v Sloveniji bilo v 2007 10.6%; največ v financah in gostinstvu, najmanj v kmetijstvu, ribištvo in prometu.
- Največ dodane vrednosti (VAE) ustvari predelovalni sektor, sledi nepremičnine, trgovina in gradbeništvu; najmanj ribištvo, rudarstvo, gostinstvo.
- Produktivnost aktivnih (VAEAKT) ali zaposlenih (VAEZAP) je najvišja v elektriki-vodi, nepremičninah, najnižja v kmetijstvu, ribištvo.

b) Regresija

Specifikacija

Predmet zanimanja so determinante izbora študija za posamezen poklic (sektor). Plače vplivajo na izbor sektorja študija, plače povečujejo stroške dela in porast aktivnih, na plače pa vpliva produktivnost,

PRODUKTIVNOST > PLAČE > AKTIVNOST > SEKTOR ŠTUDIJA ali LETA ŠOLANJA

V sektorski razdelitvi študentov se postavlja vprašanje delitve sektorjev v glavne skupine:

- Tehnični sektorji so predelovalna industrija, rudarstvo, električna-plin-voda, gradbeništvu, promet,
- Družboslovni sektorji: javna uprava, trgovina, gostinstvo, finance, nepremičnine, izobraževanje,
- Ostali sektorji: kmetijstvo, ribištvo, zdravstvo, drugo.

Determinante sektorske usmeritve študija v Sloveniji v 2007

Y=	a t(a)	+b1 * t(b1)	X1		F
1 STUDAKT	-3743 [-0.32]	11.762 (1.48)	PLACE	.196	3.42
2 STUDIPAKT	-1415.3 [-1.24]	2.2155 (2.66)	PLACE	.337	7.12
3 PLACE	-66.983 [-0.15]	126.7 (3.35)	LETASOL	.445	11.26
4 STRDELUR	-120.4 [-0.26]	1.259 (3.07)	LETASOL	.403	9.45
5 STUDIPAKT	-3828.28 [-2.36]	483.49 (3.35)	LETASOL	.446	11.26
6 VAEAKT	-2652.58 [-1.11]	3.3132 (2.63)	STRDELA	.331	6.94

47

Interpretacija regresijskih enačb:

- Plače pozitivno vplivajo na izbor vrste študija po sektorjih (enačba 1) oziroma še močnejše na izbor študija in diplomiranja (enačba 2). Za 100 večja povprečna bruto plača v sektorju poveča delež študentov glede na aktivne v sektorju za 1.1%, delež študentov in diplomantov v aktivnih pa za 0.2%. Delež študentov glede na aktivne v posameznem sektorju je pozitivno odvisen tudi od doseganja povprečne izobrazbe v sektorju (enačba 5). Vsako doseganje leto šolanja več poveča ta delež za 0.48%.
- Leta šolanja kot znak izobrazbe pozitivno vplivajo na višino plač v sektorju (enačba 3). Vsako leto več šolanja poveča povprečne mesečne bruto plače za 126 evrov. Seveda pa se zato povečajo tudi urni stroški dela sektorja, za vsako leto šolanja za 1,259 evra (enačba 4).
- Produktivnost je večja v sektorjih, kjer so višji stroški dela na zaposlenega (enačba 6), ki merijo leta šolanja, le-ta pa plače. Za vsak evro večji stroški dela v sektorju povečajo dodano vrednost na aktivnega v sektorju za 3,3 evre. Preostala 2,3 evra prisvajajo drugi produkcijski faktorji, ne delo; največ kapital.

2.4. Razširjenost študija po slovenskih regijah

Tabela 5
Spremenljivke za analizo po regijah

	BDPPC	PREB	STU	STUPREBO	BDPPC	PREB	STU	STUPREBO
POMUR	10223	122	5,5	4,508	66,19	6,04	4,82	79,84
PODRAV	13052	321	16	4,984	84,50	15,90	14,04	88,28
KOROS	11850	74	4,2	5,676	76,72	3,67	3,68	100,52
SAVIN	13749	260	14,9	5,731	89,01	12,88	13,07	101,49
ZASAV	10497	45	2,4	5,333	67,96	2,23	2,11	94,46
SPPOSAV	12505	70	3,8	5,429	80,96	3,47	3,33	96,14
JUGVZHO	14341	141	8,2	5,816	92,85	6,98	7,19	103,00
OSREDNJE	22286	507	31,3	6,174	144,28	25,11	27,46	109,34
GORENJ	12980	201	12	5,970	84,03	9,96	10,53	105,73
NOTRKRA	11505	52	3	5,769	74,49	2,58	2,63	102,18
GORISK	14785	120	7,1	5,917	95,72	5,94	6,23	104,79
OBALKRA	15747	107	5,6	5,234	101,95	5,30	4,91	92,69
SLO	15446	2019	114	5,646	100,00	100,00	100,00	100,00

48

a) Spremenljivke

BDPPC = BDP na prebivalca, v €

PREB = število prebivalcev v 000

STU = število študentov iz regije v 000

STUPREBO = % študentov med prebivalci regije

Slovenske statistične regije kažejo v 2007 precejšnje razlike v stopnji razvitosti in v deležu študentov v prebivalstvu. Variacijski razmak med najmanj in najbolj razvito regijo je $144,28\% - 66,19\% = 78,09\%$, ali koeficient najbolj razvita regija /najmanj razvita regija = 2.18. Torej je osrednja regija (ljubljska) več kot dvakrat bolj razvita od pomurske regije. Razlike so tudi glede izobraževanja, kakor ga meri delež študentov iz regije v prebivalstvu regije. Spet sta skrajni regiji osrednja in pomurska, variacijski razmak je $6,174 - 4,508 = 1,66$ ali koeficient 1.37. Razlikovanje med regijami v izobraževanju je torej bistveno manjše kot v standardu, vendar še vedno imajo bolj razvite regije večji delež študentov.

b) Regresija

Ocenjena regresijska enačba – regije

Y=	a t[a]	+b1* t[b1]	X1	R2	F
STUDPREBO	4.448	0.0000802	BDPPC	.304	4.81
	(8.63)	(2.19)			

Za 1000 evrov višji BDP na prebivalca poveča delež študentov v populaciji regije za 0.08 odstotka.

Iz razlike med stvarno in samo za BDP na prebivalca determinirano vrednostjo deleža študentov v prebivalstvu regije lahko zaključimo: če je razlika e pozitivna, poleg standarda delujejo na izobraževanje regije še drugi dejavniki v pozitivni smeri, če je negativna, v negativni smeri. Razlike med ocenjeno in dejansko razširjenostjo študentov po slovenskih regijah so:

Regija: $e = Y - Y_{\text{ocenjen}}$

Pomurska	-.759
Podravska	-.510
Koroška	.278
Savinjska	.181
Zasavska	.043
Spodnjeposavska	-.022
Jugovzhodna	.218
Osrednja	-.061
Gorenjska	.481
Notranjskokraška	.398
Goriška	.283
Obalnokraška	-.477

Večji delež študentov v prebivalstvu kot bi bil, če bi nanj vplival le standard prebivalstva, imajo na Koroškem, Savinski regiji, Jugovzhodni (Dolenjsko in Bela krajina) Gorenjskem, Notranjskem in Goriškem, manjšega pa v Pomurju in Podravski regiji. V slednjih je že sicer standard podpovprečen, manjša stopnja izobraževanja pa ga bo še bolj poslabšala – razlike med regijami se bodo povečale.

3. Zaključne misli

Študiranje je v Sloveniji v porastu, vprašanje koliko zaradi večje želje po znanju (potreb), koliko pa zaradi manjše možnosti zaposlitve srednješolcev. Študij družboslovja je v prvem desetletju po osamosvojitvi eksplodiral, tudi na račun drugih študijev. Delno je to pogojeno z novimi potrebami, ki jih je prineslo tržno gospodarstvo, institucije samostojne države Slovenije, posledica česar je bila tudi lukrativnost študija. V tem desetletju je osnovno pomanjkanje družboslovcev zadovoljeno; njihov delež med študenti se več ne povečuje, nekateri profili pa ostajajo tudi nezaposleni ali se zaposlujejo na področjih, za katera se niso šolali. Slednje pomeni slab izkoristek.

50

Za mednarodno konkurenčnost našega človeškega faktorja študijska struktura ni ustrezna (premalo tehničnih ved), neposredni vladni posegi v zadnjih letih so jo premalo premaknili. Očitno to ni prava in zadostna pot, kot pravijo tudi evropske študije. Kaže pa se že zmanjšanje zanimanja za poslovno-upravne vede in pravo ter družboslovje nasploh.

Kakšen naj bo profil slovenskega intelektualca, voditelja, elite družbe? (v gospodarstvu, politiki, družbenih dejavnostih)

Najprej, koristno bi bilo vzpodbuditi v politično, družbeno delo in aktivnost tudi slovenske intelektualce iz ne-družbenih ved. Čeprav močnejšega umskega potenciala se mnogi in pogosto izogibajo takšni dejavnosti širšega pomena za družbo in se zapirajo na svoj ožji krog (vrtiček). V okviru študija družboslovja (in humanistike) kakovost pridobljenega znanja tudi ni tako zadovoljiva, da bi ohranjala Slovenijo konkurenčno z drugimi razvitimi državami.

Konkretno gre za naslednje dejavnike:

- znanje večjega števila svetovnih in dodatno znanje posameznih specifičnih jezikov;
- obvladanje slovenščine v pisni in govorni obliki, vključno z retoriko;
- odprtost za spoznavanje študijskih in delovnih disciplin in sistemov v drugih državah, kar prinese širino potrebno za optimalno odločanje in delovanje;
- uveljavljanje visokih moralno-etičnih kriterijev ravnanja in sprejemanja splošnih vrednot;
- graditev zdravih ambicij in samozavesti za nastop v domači in predvsem širši areni držav in narodov EU in sveta nasploh.

V javnem sektorju (v politiki in državnih podjetjih, upravi in pravosodju) bi morala biti presežena povprečnost glede znanja ter odpravljeno zanemarjanje moralnih kriterijev obnašanja. Vodilne institucije v Sloveniji (vlada, parlament in druge odločevalske avtoritete) bi morale pritegniti najboljše kadre (sposobne po umnosti, vzdržljive).

Ob bazičnih vedah in tistih, ki so potrebne za neposredno ohranitev slovenske identitete, bi večina raziskovalnega potenciala morala biti usmerjena aplikativno, kar pomeni v povezavo raziskav s prakso, in v uveljavitev tržnega načela pri usmerjanju znanosti. Komunikacija in povezovanje sta primernejša od izolacije na posamezna področja, na zgolj mikro ali zgolj makro poznavanje in reševanje problemov. Ključna sta odprtost med sektorji in odprtost do tujine.

Literatura in viri:

51

- *Analiza prijave in vpisa, Visokošolska prijavna služba, Univerza v Ljubljani, razna leta*
- *Bert Minnie and all: Skill gaps in the EU: role of education and training policies, CPS, Hague, 162, April 2008*
- *Botcher Barbara: EU labour market policy, DBR, Frankfurt, May 21, 2008*
- *The Economist: The Swedish Model, June 14, 2008*
- *The Economist: French High Education, June 7, 2008*
- *EUROSTAT, podatki o demografskem razvoju, izobraževanju in trgu dela, 2008*
- *Festić M., Mencinger J, Romih D.: Zaposlovanje mladih v EU, GG, EIPF, Ljubljana, april, maj 2008*
- *Mencinger J. in ostali: Vključevanje mladih na trg dela, EIPF, Ljubljana, december 2007*
- *Noailly J., Vujić S., Aouragh, A.: The effect of competition on the quality of primary schools in Netherlands, CPB discussion paper No. 120, Haag, February 2009*
- *Statistični letopis republike Slovenije, razne številke*
- *Štiblar F.: Mesto ekonomske znanosti v sistemu znanosti, 1. kongres ekonomistov Slovenije, Ljubljana, junij 2001*
- *Štiblar F.: Kadrovski vidik normativizma v Sloveniji, v »Zakonodajna in samoupravna normativna aktivnost, Pravna fakulteta v Ljubljani, 1984, 168-181*
- *Štiblar F.: Zaposlovanje pravnikov v Jugoslaviji, v Zbornik znanstvenih razprav PF, Uradni list, Ljubljana, 1983, 135-151*
- *Štiblar F.: Izboljšave študija družboslovja pri nas, Posvet o visokem šolstvu, SAZU, 2001 2*
- *Štiblar F.: Študij prava na Pravni fakulteti v Ljubljani, mimeograf, PF, Ljubljana, X/ 2003*

Tabela 3: Spremenljivke za analizo po članicah EU

obs	BDPPCE	BDPPCI	EDUCBDPO	INTERNETO	LETASOLE	PATENT	PREB	PRODURI	PRODZAPI	RREDBDPO
SI	17076	90,9	5,83	58	17,9	32	2019	73	84,5	7,39
AVT	32600	126,9	5,44	60	16,5	183	8282	101,9	112,1	7,93
BELG	31500	119,2	5,95	60	19,6	129	10548	123,7	126,6	7,78
BOLG	3800	38	4,51	19	15,6	1	7699	31,2	35,1	4,99
CIP	19900	93,1	6,92	39	14,7	17	773	66,8	82,7	7,34
CES	12300	81,1	4,25	35	17,1	7	10269	54,7	72,2	5,79
DAN	41700	122,4	8,28	78	18,9	175	5477	96,3	99,5	10,71
EST	11400	70,6	4,87	53	18,2	6	1343	47,7	60,2	6,01
FIN	34000	116,4	6,31	69	20,3	268	5266	96,5	109,1	9,76
FRA	29800	110,9	5,65	49	16,7	119	63195	117,1	118,9	7,74
GRC	20400	97,1	3,98	25	17,9	7	11148	69,5	101,3	4,55
IRS	43700	149,1	4,77	57	17,2	64	4262	110,9	134,3	6,09
ITA	25900	101,1	4,43	43	17	76	58942	88	104,3	5,52
LAT	8800	57,8	5,06	51	17,8	6	2288	39,7	48,3	5,76
LIT	8400	61	4,95	44	18	1	3394	47,5	61,3	5,75
LUKS	75600	276,7	3,81	75	14,4	195	473	167,5	165,2	5,28
MAD	10100	63,3	5,45	38	17,8	8	10071	54,5	73	6,45
MAL	13200	77,1	6,82	54	15	22	406	75,4	88,5	7,36
NEM	29500	112,8	4,53	71	17,5	275	82380	111,2	104,2	7,06
NIZ	34600	132,2	5,19	83	17,6	173	16346	119,2	110	6,86
POL	8100	53,6	5,47	41	17,8	3	38141	43,3	60,5	6,03
POR	15400	74,6	5,4	40	16,7	7	10584	60,3	69,1	6,23
RUM	5600	40,5	3,48	22	15,6	1	21588	31,4	45,7	3,93
SLOK	10200	68,4	3,85	46	16,1	6	5391	62,7	76,5	4,34
SPA	23400	106,6	4,23	45	17,2	29	44116	94,2	100,9	5,43
SVE	36300	125,8	6,97	79	19,9	185	9081	102,8	108,9	10,7
UK	33700	117,1	5,45	67	16,3	91	60623	92,3	109,4	7,23
EU	24900	100	5,04	54	17,2	107	494105	89	100	6,88
SI/EU	68,58%	90,90%	115,67%	107,41%	104,07%	29,91%	0,41%	82,02%	84,50%	107,41%
rangSI	16	15	7	10	9	13	23	14	16	7

nadaljevanje

obs	RRBDPO	SREDO	STUD	STUDBPO	STUDERAOJ	STUDERAIO	STUDERABIO	STUDPREB	TEHDIPLO	TUJJEZIK
SI	1,56	91,5	114,8	43,47	2,18	0,78	-1,39	5,69	9,5	1,6
AVT	2,49	84,1	253,1	35	4,07	11,62	7,55	3,06	10,8	1,4
BELG	1,83	82,6	394,4	27,47	2,28	7,73	5,45	3,74	10,6	1,7
BOLG	0,48	83,3	243,5	42,47	9,36	2,79	-6,57	3,16	8,5	1,5
CIP	0,42	85,8	20,6	47,42	82,52	3,40	-79,13	2,66	4,3	1,6
CES	1,54	91,8	337,4	27,63	1,96	4,95	2,99	3,29	10	1,4
DAN	2,43	70,8	228,9	29,64	2,40	4,28	1,88	4,18	13,8	1,5
EST	1,14	80,9	68,3	38,69	4,25	1,02	-3,22	5,09	11,2	2,2
FIN	3,45	86,5	309	22,48	2,98	1,07	-1,91	5,87	17,9	2,2
FRA	2,09	82,4	2201,2	34,53	2,14	2,05	-0,09	3,48	20,7	1,7
GRC	0,57	82,1	653	40	5,65	1,64	-4,01	5,86	10,1	1
IRS	1,32	86,7	186	23,13	14,89	2,42	-12,47	4,36	21,4	0,9
ITA	1,09	76,3	2029	36,53	1,72	0,84	-0,88	3,44	9,1	1,4
LAT	0,7	80,2	131,1	54,18	2,21	0,53	-1,68	5,73	8,9	1,2
LIT	0,8	89	198,9	41,82	3,07	0,35	-2,71	5,86	19,5	1,4
LUKS	1,47	70,9	2,7	45,25	244,44	37,04	-207,41	0,57	10	2,3
MAD	1	84	438,7	41,59	1,62	2,10	0,48	4,36	5,8	1,2
MAL	0,54	54,7	8,9	37,38	10,11	2,25	-7,87	2,19	5	0,6
NEM	2,53	72,5	2289,5	27,41	2,53	5,21	2,68	2,78	10,7	0,9
NIZ	1,67	76,2	579,6	37,96	1,98	3,80	1,81	3,55	9	2
POL	0,56	91,6	2145,7	40,89	1,58	0,14	-1,44	5,63	13,3	1,7
POR	0,83	53,4	367,3	31,53	3,68	0,82	-2,86	3,47	12,6	0,8
RUM	0,45	77,4	835	50,01	2,26	0,19	-2,07	3,87	10,5	1,6
SLOK	0,49	91,3	197,9	28,32	11,27	0,51	-10,76	3,67	10,3	1,5
SPA	1,2	61,1	1789,3	31,87	1,30	0,77	-0,53	4,06	11,5	1,2
SVE	3,73	87,2	422,6	26,19	2,46	4,52	2,06	4,65	15,1	1,6
UK	1,78	78,1	2336,1	26,99	0,45	6,18	5,74	3,85	17,8	0,6
EU	1,84	78,1	18782,5	32,62	2,44	2,74	0,31	3,80	13	1,4
SI/EU	84,78%	117,16%	0,61%	133,26%	89,31%	28,57%	456,06%	149,58%	73,08%	114,29%
rang SI	10	3	23	5	19	21	13	5	21	8

Leto	Domače končno trošenje za blago in tržne storitve													
	Prebivalstvo				Investicije v osn. sredstva				Širša država				Skupno	
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast
2000	10153	9.3	0.97	4585	6.4	0.33	1401	8.9	0.88	16141	8.4	0.77		
2001	11202	10.3	0.79	5002	9.1	1.00	1609	14.8	1.30	17814	10.4	0.89		
2002	12266	9.5	0.69	5318	6.3	0.33	1742	8.3	-0.12	19328	8.5	0.51		
2003	13358	8.9	0.68	5954	12.0	0.98	1883	8.1	0.45	21196	9.7	0.74		
2004	14196	6.3	0.56	6783	13.9	1.11	1793	-4.8	0.12	22774	7.4	0.68		
2005	14967	5.4	0.41	7210	6.3	0.60	1910	6.5	0.57	24088	5.8	0.48		
2006	15955	6.6	0.45	7959	10.4	1.37	2073	8.5	0.50	25988	7.9	0.74		
2007	17205	7.8	0.73	9631	21.0	0.99	2212	6.7	1.16	29048	11.8	0.87		
2008	19243	8.8	0.00	10405	9.78	10.48	2526	14.18	16.26	32174	9.50	10.41		
2008/1	1216	2.07	-1.44	732	29.23	3.08	155	19.32	-1.33	2103	7.85	-0.15		
2	1513	25.15	3.42	839	23.71	2.86	169	15.46	1.34	2521	23.97	3.09		
3	1661	9.94	1.13	880	9.95	0.14	199	31.07	2.95	2740	11.25	0.94		
I	4390	12.25	1.08	2451	19.85	4.28	523	6.68	3.85	7364	14.24	2.15		
4	1663	13.18	1.35	889	20.91	1.53	185	19.16	-2.95	2736	15.98	1.03		
5	1712	12.05	1.04	936	11.39	1.40	199	17.66	2.52	2847	12.20	1.26		
6	1688	10.85	0.18	915	10.19	-0.77	205	29.76	2.27	2809	11.83	0.04		
II	5063	12.01	4.04	2740	13.88	3.26	589	22.11	1.85	8392	13.28	3.58		
7	1690	8.01	0.25	923	9.20	-0.17	204	19.86	2.08	2816	9.18	0.25		
8	1483	4.19	-0.93	863	4.20	0.07	186	1.24	0.06	2531	3.97	-0.52		
9	1710	9.76	0.82	1004	13.51	0.15	196	19.50	2.35	2911	11.64	0.76		
III	4883	7.41		2790	9.07	-0.11	586	13.15	5.45	8259	8.36	0.59		
10	1712	2.43	0.33	968	5.64	0.08	208	10.75	0.73	2888	4.05	0.30		
11	1581	5.82	-0.07	787	-2.81	-2.88	241	13.82	1.23	2609	3.72	-0.85		
12	1614	4.22	-1.55	669	-9.96	-7.12	378	17.59	3.84	2661	1.84	-2.56		
IV	4907	4.09	0.35	2424	-1.82	-4.02	827	14.71	4.23	8158	3.21	-0.79		

Leto	Izvoz Slovenije*			Izvoz Slovenije izven EU27**			Izvoz EU27**			Izvozne cene Slovenija**		Izvozne cene EU27**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2000	9481	18.1	1.41	26475	25.3	849739	24.4	100.0	100.0	-	100.0	-	
2001	10336	9.0	0.01	30378	14.7	884707	4.1	102.9	102.9	3.0	101.4	1.5	
2002	10943	5.9	0.76	3439.4	13.2	891899	0.8	102.2	102.2	-0.7	100.3	-1.1	
2003	11285	3.1	0.34	3590.5	4.4	869236	-2.5	101.9	101.9	-0.3	96.4	-3.9	
2004	12783	13.3	1.45	4276.0	19.1	952925	9.6	102.0	102.0	0.1	96.2	-0.2	
2005	14214	11.2	0.83	4927.4	15.2	1053198	10.5	104.5	104.5	2.4	99.6	3.5	
2006	16760	17.9	1.35	5848.1	18.7	1159833	10.1	106.4	106.4	1.8	103.4	3.8	
2007	19387	15.7	0.85	6740.1	15.3	1237251	6.7	105.7	105.7	2.1	104.9	1.5	
2008	19724	1.74	3.99	7407	9.90	1308960	5.4	109.3	109.3	3.42	108.0	2.90	
2008/1	1630	12.34	1.49	467	10.13	100766	10.9	107.8	107.8	3.95	106.6	3.00	
2	1681	12.97	0.98	599	26.66	109023	16.0	107.5	107.5	2.67	107.3	3.37	
3	1715	-3.65	-1.54	652	5.13	106123	-1.5	107.5	107.5	2.58	106.9	2.30	
I	5026	6.51	2.07	1718	13.24	315912	8.0	107.6	107.6	3.07	106.9	2.89	
4	1831	17.98	1.02	700	30.42	115886	17.1	108.6	108.6	1.40	106.2	1.24	
5	1683	-0.71	-1.72	605	4.45	107123	4.8	109.6	109.6	4.08	106.6	1.14	
6	1728	3.35	-1.43	653	9.72	114036	5.8	108.3	108.3	2.36	108.3	2.56	
II	5242	6.57	-1.30	1958	14.43	337045	9.1	108.8	108.8	2.61	107.0	1.65	
7	1776	4.47	-0.56	716	19.84	121965	12.2	111.1	111.1	4.71	108.8	2.84	
8	1321	-8.20	-1.56	552	2.96	99229	-1.7	110.8	110.8	4.14	108.4	3.14	
9	1864	11.48	0.40	710	18.61	114841	11.7	109.6	109.6	2.91	109.4	4.09	
III	4961	3.12	-2.97	1978	14.19	336035	7.5	110.5	110.5	3.92	108.9	3.35	
10	1808	0.11	-0.15	683	7.63	119857	3.3	109.1	109.1	2.63	109.2	3.90	
11	1498	-13.92	-3.65	565	-7.50	100610	-10.4	110.8	110.8	5.22	109.7	3.98	
12	1189	-14.58	-4.94	505	-5.43	99502	0.3	110.4	110.4	4.35	108.9	3.22	
IV	4495	-8.97	-4.41	1753	-1.48	319969	-2.3	110.1	110.1	4.06	109.3	3.70	
2009/1	1183	-27.42	-6.06										

* podatki SURS. ** podatki Eurostat

Leto	Uvoz Slovenije*				Uvoz Slovenije izven EU27**				Uvoz EU27**				Uvozne cene Slovenija**		Uvozne cene EU27**		
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2000	10977	16.4	1.25	25374	18.4	992698	33.6	992698	33.6	100.0	-	99.9	-	99.9	-	-	-
2001	11338	3.3	-0.32	2576.5	1.5	979145	-1.4	979145	-1.4	102.1	2.1	99.6	-0.4	99.6	2.1	99.6	-0.4
2002	11548	1.9	0.40	2601.9	1.0	936972	-4.3	936972	-4.3	97.0	-5.0	96.1	-3.4	96.1	-5.0	96.1	-3.4
2003	12238	6.0	0.51	2874.5	10.5	935246	-0.2	935246	-0.2	94.8	-2.3	91.6	-4.7	91.6	-2.3	91.6	-4.7
2004	14143	15.6	1.60	2562.6	-10.9	1027536	9.9	1027536	9.9	97.5	2.9	93.8	2.5	93.8	2.9	93.8	2.5
2005	15482	9.5	1.09	33681	31.4	1179850	14.8	1179850	14.8	107.2	9.9	102.3	9.0	102.3	9.9	102.3	9.0
2006	18313	18.3	1.29	4278.7	27.0	1351896	14.6	1351896	14.6	115.7	8.0	111.0	8.5	111.0	8.0	111.0	8.5
2007	21236	16.0	0.87	6050.0	41.4	1422211	5.2	1422211	5.2	120.2	3.9	111.7	0.6	111.7	3.9	111.7	0.6
2008	22648	6.65	9.08	7240	19.71	1550276	8.12	1550276	8.12	128.0	6.77	121.8	8.74	121.8	6.77	121.8	8.74
2008/1	1816	18.54	3.83	580	43.22	131206	11.71	131206	11.71	123.0	6.03	117.8	8.87	117.8	6.03	117.8	8.87
2	1848	17.41	1.05	551	27.79	123323	9.00	123323	9.00	122.9	4.06	118.0	8.66	118.0	4.06	118.0	8.66
3	1915	1.70	-1.40	602	14.45	124793	4.70	124793	4.70	125.3	4.33	119.1	9.27	119.1	4.33	119.1	9.27
I	5579	11.83	4.48	1733	27.23	378322	8.44	378322	8.44	123.7	4.80	118.3	8.93	118.3	4.80	118.3	8.93
4	1994	18.27	1.71	587	22.49	130768	16.09	130768	16.09	124.4	3.93	118.0	7.18	118.0	3.93	118.0	7.18
5	2007	8.37	-0.05	614	14.57	127858	8.57	127858	8.57	126.0	6.69	120.2	9.47	120.2	6.69	120.2	9.47
6	1962	9.92	-0.37	668	23.12	133294	13.70	133294	13.70	127.8	7.30	124.9	12.02	124.9	7.30	124.9	12.02
II	5963	12.02	0.91	1868	19.98	391920	12.74	391920	12.74	126.1	5.97	121.0	9.57	121.0	5.97	121.0	9.57
7	2047	13.09	0.42	687	41.04	144106	17.26	144106	17.26	130.3	7.60	128.5	13.12	128.5	7.60	128.5	13.12
8	1638	4.87	-0.50	542	19.03	126474	7.61	126474	7.61	130.5	9.66	127.6	13.52	127.6	9.66	127.6	13.52
9	2086	9.62	0.17	632	8.35	138251	15.71	138251	15.71	131.8	7.59	126.9	11.41	126.9	7.59	126.9	11.41
III	5771	9.40	-0.10	1861	21.97	408830	13.60	408830	13.60	130.9	8.27	127.7	12.68	127.7	8.27	127.7	12.68
10	2104	4.68	0.47	684	17.80	137085	4.38	137085	4.38	134.8	10.95	123.6	8.61	123.6	10.95	123.6	8.61
11	1714	-11.33	-4.83	577	7.51	124242	-3.91	124242	-3.91	133.1	9.64	121.4	4.66	121.4	9.64	121.4	4.66
12	1517	-11.08	-5.31	516	6.43	109877	-5.97	109877	-5.97	126.0	3.36	115.2	-1.45	115.2	3.36	115.2	-1.45
IV	5335	-5.56	-4.53	1778	10.91	371204	-1.66	371204	-1.66	131.3	7.98	120.1	3.89	120.1	7.98	120.1	3.89
2009/1	1252	-31.06	-7.03														

* podatki SURS, ** podatki Eurostat

Industrijska produkcija

Leto	Skupno			Rudarstvo			Predelovalna industrija			Oskrba (el., plin, voda)		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
1999	94.1	-0.5	0.31	102.7	-4.1	1.10	93.4	-0.1	0.30	98.4	-4.1	-0.07
2000	100.0	6.2	0.33	100.0	-2.7	-0.80	100.0	7.1	0.45	100.0	1.6	-0.49
2001	102.9	2.9	0.09	92.1	-7.9	-0.23	102.8	2.8	-0.04	109.3	9.3	1.53
2002	105.4	2.4	0.17	99.2	7.7	-0.17	104.8	2.0	0.23	115.3	5.4	-0.15
2003	106.9	1.4	0.31	104.9	5.8	1.12	106.5	1.6	0.36	111.3	-3.5	-0.60
2004	112.8	5.5	0.42	97.6	-7.0	-0.29	111.6	4.7	0.28	132.9	19.4	2.43
2005	116.5	3.3	0.43	104.2	6.7	0.47	115.6	3.7	0.46	130.9	-1.5	-0.14
2006	123.7	6.1	0.57	115.0	10.5	1.42	123.2	6.5	0.62	129.6	-0.9	-0.46
2007	131.3	6.2	0.23	119.2	3.6	-0.61	132.4	7.5	0.36	115.2	-1.1	-1.27
2008	128.8	-2.1	-0.68	112.3	-5.2	-	129.4	-2.1	-	116.2	0.8	-
2008/1	124.4	0.2	-0.69	106.0	12.8	-2.19	124.2	0.5	-0.73	132.2	-7.2	1.76
2	129.9	7.6	0.40	118.3	9.5	1.54	130.8	8.1	0.43	117.8	0.3	0.94
3	134.3	-3.0	-0.12	133.6	-3.9	2.45	135.2	-2.9	-0.27	116.3	-2.5	0.04
I	129.5	1.4	-1.23	119.3	5.0	-1.12	130.1	1.6	1.14	122.1	-3.4	-0.03
4	139.3	8.9	1.42	134.5	0.2	4.64	140.7	9.4	1.26	114.3	5.5	1.59
5	133.0	-1.0	-0.39	112.5	-17.1	-2.24	135.2	-0.6	-0.36	104.8	2.3	0.06
6	138.8	2.3	0.25	107.3	-11.5	-1.46	141.3	2.3	0.18	113.1	11.1	1.25
II	137.0	3.3	1.31	118.1	-9.4	4.75	139.1	3.6	1.05	110.7	6.3	2.41
7	132.6	-2.2	-0.71	99.5	7.6	-2.63	134.7	-2.5	-0.78	113.8	-1.0	1.18
8	108.9	-7.1	-0.39	77.1	-36.7	-6.85	110.0	-6.1	-0.22	103.9	-6.6	0.46
9	142.4	5.5	0.10	106.6	-0.9	-	145.4	6.0	-	110.0	0.9	-
III	128.0	-1.0	-	94.4	-12.0	-	130.1	-0.6	-	109.2	-2.2	-
10	143.3	-3.0	0.39	128.7	-3.1	-	145.4	-2.9	-	116.4	0.0	-
11	122.1	-13.9	-3.39	121.0	-16.9	-	121.9	-14.8	-	122.1	3.7	-
12	100.1	-14.3	-5.00	112.8	15.3	-	97.3	-16.7	-	129.4	6.6	-
IV	120.6	-10.0	-	120.8	-3.6	-	121.6	-11.0	-	122.6	3.5	-

Leto	Gospodarska aktivnost in brezposelnost v EU											
	Industrijska produkcija EU27			Predelovalna dejavnost EU27			Gradbena aktivnost EU27			Trgovina na drobno EU27		
	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	EU 27	EU 15
2001	100.22	0.2	100.19	0.2	100.43	0.4	103.10	3.1	8.5	7.3	6.2	
2002	99.76	-0.5	99.54	-0.7	101.29	0.9	104.30	1.2	8.9	7.6	6.3	
2003	100.40	0.6	100.09	0.6	102.15	0.9	105.87	1.5	9.0	8.0	6.7	
2004	102.67	2.3	102.60	2.5	102.68	0.5	110.75	11.0	9.1	8.1	6.3	
2005	103.86	1.2	104.00	1.4	103.04	0.4	117.90	8.8	8.7	7.9	6.5	
2006	108.00	4.0	108.78	4.6	107.28	4.1	122.80	4.2	8.2	7.7	5.9	
2007	111.61	3.3	113.04	3.9	111.27	3.7	127.88	4.0	7.1	7.4	4.9	
2008	109.91	-1.5	111.11	-1.7	109.98	-1.2	130.53	2.2	7.0	7.1	4.5	
2008/1	109.58	3.3	108.77	3.4	97.09	2.4	120.66	4.7	7.1	7.1	5.3	
2	110.74	3.4	111.06	3.3	103.92	4.2	116.26	5.7	7.1	7.1	5.1	
3	120.12	1.3	120.69	0.1	109.59	-0.1	126.06	2.1	7.0	7.0	4.8	
I	113.48	2.6	113.51	2.2	103.53	2.1	120.99	4.1	7.0	7.1	5.1	
4	113.29	3.9	115.6	4.3	108.5	-1.2	127.38	2.1	6.8	6.9	4.3	
5	111.86	-0.1	114.22	-0.1	114.5	0.2	130.68	4.7	6.7	6.8	4.1	
6	114.66	-0.3	118.22	-0.2	119.36	0.9	128.96	2.3	6.8	7.0	4.0	
II	113.27	1.1	116.01	1.3	114.12	0	129.01	3	6.8	6.9	4.1	
7	110.02	-0.5	112.48	-0.5	113.09	-1.3	130.32	2.4	6.7	6.9	4.1	
8	94.68	-0.7	95.43	-0.9	99.6	-0.4	126.59	2.4	6.8	7.0	4.1	
9	113.36	-2.1	116.4	-2.2	115.86	-3.6	128.53	2.1	6.8	7.0	4.0	
III	106.02	-1.1	108.1	-1.2	109.52	-1.9	128.48	2.3	6.8	7.0	4.1	
10	114.1	-5.0	116.1	-5.0	120.05	-3.7	133.52	0.9	7.1	7.3	4.7	
11	109.08	-8.3	109.45	-8.6	115.4	-2.8	133.48	0.1	7.3	7.5	4.9	
12	97.37	-12.0	94.9	-13.1	102.84	-6.9	163.86	-0.9	7.6	7.8	4.9	
IV	106.85	-8.3	106.82	-8.8	112.76	-4.4	143.62	0.0	7.3	7.5	4.8	
2009/1	-	-	-	-	-	-	-	-	8.0	8.3	5.5	

Leto	Naročila, pričakovanja in poslovni optimizem v EU									
	Poslovna klima EU13		Naročila, predelovalna dejavnost EU27		Naročila, gradbeništvo EU27		Trgovina na drobno pričakovanja EU27		Poslovni optimizem EU27	
	ocena stanja	medletna sprememba	ocean stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	EU 27	Slovenija
2002	-0.61	-0.34	-25.48	-6.29	-22.71	-7.09	-0.45	-3.81	-10.4	-3.7
2003	-0.51	0.10	-26.41	-0.93	-23.08	-0.37	3.28	3.73	-10.9	-4.5
2004	0.25	0.76	-15.48	6.82	-18.85	4.23	5.36	0.96	-4.0	2.0
2005	-0.06	-0.31	-18.34	-2.86	-13.70	5.15	2.44	-2.92	-7.2	-1.0
2006	1.05	1.11	-2.70	15.64	-6.64	7.06	12.01	9.57	1.6	9.8
2007	1.29	0.24	2.96	5.66	-8.07	-1.43	14.11	2.10	3.7	11.6
2008	-0.37	-1.68	-15.50	-18.46	-17.24	-9.17	-3.58	-17.69	-10.07	-4.28
2008/1	0.80	-0.50	-2.70	-3.10	-14.70	-3.80	4.00	-3.80	1.4	9.0
2	0.70	-0.80	-3.10	-6.30	-17.20	-4.60	14.30	-0.20	1.7	10.0
3	0.80	-0.70	-1.10	-6.20	-18.40	-7.50	12.50	-5.20	2.2	9.7
I	0.77	-0.67	-2.30	-5.20	-16.77	-5.30	10.27	-3.07	1.8	9.6
4	0.40	-1.20	-6.20	-11.90	-19.30	-12.30	5.60	-16.10	-1.0	10.7
5	0.60	-0.90	-5.70	-10.80	-17.70	-11.30	7.40	-10.20	-2.1	6.3
6	0.10	-1.40	-7.10	-12.70	-20.80	-16.10	2.70	-11.80	-4.8	-2.3
II	0.37	-1.17	-6.33	-11.80	-19.27	-13.23	5.23	-12.70	-2.6	4.8
7	-0.20	-1.50	-11.40	-15.20	-21.80	-17.90	-8.70	-21.70	-8.9	-3.7
8	-0.30	-1.70	-13.70	-17.80	-24.30	-17.70	-11.50	-28.40	-9.8	-0.7
9	-0.80	-1.90	-21.60	-23.70	-22.70	-18.90	-6.80	-17.50	-12.7	-2.0
III	-0.43	-1.70	-15.57	-18.90	-22.93	-18.17	-9.00	-22.53	-10.5	-2.1
10	-1.3	-2.2	-29.9	-29.0	-31.7	-23.5	-12.8	-26.4	-21.7	-16.7
11	-2.1	-3.1	-37.2	-38.6	-36.9	-28.1	-19.5	-33.4	-29.2	-33.0
12	-3.2	-4.1	-46.4	-46.3	-42.7	-29.7	-30.1	-37.5	-36.2	-38.7
IV	-2.2	-3.1	-37.8	-38.0	-37.1	-27.0	-20.8	-32.4	-29.0	-29.5
2009/1	-3.0	-3.8	-51.5	-48.8	-43.3	-28.6	-30.6	-34.9	-34.8	-36.7
2	-3.5	-4.2	-58.8	-55.7	-47.6	-30.4	-24.8	-39.1	-35.8	-31.7

Leto	Gradbeništvo in turizem											
	Gradbeništvo			Nočitve domačih gostov			Nočitve tujih gostov			Skupaj nočitve		
	tisoč ur	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast
2000	31892	-1.3	-0.47	3315	0.0	0.05	3404	24.2	1.54	6719	10.9	0.79
2001	31606	-0.9	0.01	3317	0.0	0.20	3812	12.0	1.02	7127	6.1	0.65
2002	30175	-4.5	0.06	3301	-0.5	-0.09	4021	5.5	0.38	7321	2.7	0.17
2003	29653	-2.1	0.06	3305	0.1	-0.38	4177	3.9	0.13	7482	2.2	-0.12
2004	30509*	2.9	0.22	3227	-2.4	0.06	4364	4.5	0.26	7590	1.4	0.23
2005	33143*	8.6	0.92	3171	-1.7	-0.01	4400	0.8	0.44	7572	-0.2	0.22
2006	35522*	7.2	0.79	3231	1.9	0.46	4486	2.0	0.45	7717	1.9	0.40
2007	39383*	10.9	0.80	3394	4.9	0.40	4867	8.0	0.48	8261	6.9	0.42
2008	43591	10.7	0.86	3589	5.2	0.39	4843	-0.5	-0.08	8412	1.8	0.11
2008/1	2601*	12.2	1.06	198	12.1	0.21	288	-2.6	-0.44	486	2.9	-0.20
2	2995*	17.3	1.61	315	11.7	2.18	227	5.6	0.63	542	9.0	1.40
3	3475*	9.1	-0.33	221	-8.5	-2.25	284	8.9	0.68	505	0.5	-0.75
I	9071*	12.6	2.32	734	4.7	1.51	799	3.8	0.41	1533	4.2	0.77
4	3602*	17.8	1.97	226	8.5	2.35	293	-18.3	-1.97	519	-8.5	-0.29
5	3794*	9.6	0.49	264	10.5	1.90	442	16.3	1.62	706	14.0	1.78
6	3835*	-0.1	-0.11	332	-2.4	-0.34	460	-2.6	-1.46	792	-2.4	-0.96
II	11231*	8.5	2.56	822	4.6	2.63	1195	-1.4	-0.65	2017	1.0	0.52
7	4181*	14.9	1.93	508	1.1	-1.08	762	5.3	0.96	1270	3.6	0.18
8	3868*	6.2	-0.08	533	8.9	0.65	834	-0.2	-0.28	1367	3.2	0.11
9	4132*	19.3	1.23	271	3.9	-1.38	480	-6.8	-1.83	751	-3.2	-1.65
III	12181*	13.4	2.48	1312	4.7	-0.67	2076	0.0	-0.41	3388	1.8	-0.28
10	3853	10.4	1.54	242	6.1	0.81	319	-7.3	-2.55	561	-1.9	-1.17
11	3768	2.8	-0.91	211	3.9	-0.01	210	-11.8	-1.20	421	-4.5	-0.58
12	3487	13.5	0.77	248	11.2	2.79	244	6.6	1.44	492	8.8	2.19
IV	11108	8.6	2.00	701	7.2	0.90	773	-4.7	-4.10	1474	0.6	-1.89
2009/1				208	5.1	0.92	282	-2.1	-0.78	490	0.8	-0.08

* Ocena EIPF

Leto	Promet																	
	Letalski					Cestni					Pomorski					Luški		
	PKM 000	letni porast	mesečna rast	tkm 000	letni porast	tkm 000	letni porast	mesečna rast	tkm 000	letni porast	tkm 000	letni porast	mesečna rast	tkm 000	letni porast	tkm 000	letni porast	mesočna rast
2000	866	4.1	0.53	6727	12.1	1.15	32034	-9.4	9038	7.2	1.42							
2001	790	-8.8	-0.94	7037	4.6	-1.66	32951	2.9	9145	1.1	0.53							
2002	794	0.5	0.04	6607	-6.1	-0.66	28580	-13.3	10218	11.7	0.12							
2003	836	5.3	0.43	7038	6.5	0.73	29010	0.4	10483	17.4	1.16							
2004	895	7.0	0.78	9007	27.9	2.13	36934	30.6	11993	12.8	1.13							
2005	1018	13.8	0.89	11033	22.5	1.98	52514	41.7	12807	4.7	0.12							
2006	1019	7.8	0.20	12097	9.6	0.60	49155	-6.4	15463	22.5	1.84							
2007	1185	13.7	0.88	13734	13.4	0.97	46587	-5.2	15846	2.5	0.20							
2008	1349	13.8	1.49				54715	17.4	16554	4.5	0.45							
2008/1	72	17.4	-0.77	1237	28.9	2.63	4515	0.8	1374	14.2	-0.02							
2	73	29.8	2.07	1324	28.9	2.38	4650	57.7	1571	18.7	3.60							
3	82	24.9	0.59	1439	28.9	2.15	5360	58.3	1303	-26.0	-2.08							
I	227	23.9	2.46	3999	28.9	6.05	14525	34.3	4248	-0.9	4.07							
4	108	36.3	3.01	1411	23.5	0.02	4486	-8.1	1508	38.3	3.18							
5	114	29.3	2.59	1393	23.5	-0.15	4516	13.8	1307	-5.5	-1.43							
6	144	19.0	1.07	1419	23.5	-0.35	5043	15.3	1274	-14.7	-2.87							
II	366	27.1	6.61	4222	23.5	1.99	14045	6.2	4089	3.1	1.00							
7	179	11.4	-1.22	1385	7.7	0.07	4488	-2.1	1186	6.6	-0.72							
8	176	11.1	-1.45	1122	7.7	0.21	4356	18.5	1470	26.0	6.94							
9	142	1.6	-2.70	1388	7.7	0.45	4705	24.2	1290	14.5	-0.26							
III	497	8.5	-1.41	3895	7.7	0.07	13549	12.4	3946	15.8	1.26							
10	110	3.2	-0.25	-	-	-	4354	28.4	1569	17.8	1.51							
11	80	3.9	-0.56	-	-	-	3598	36.9	1470	3.4	0.88							
12	69	-4.2	-2.78				4644	3.6	1232	-14.3	-3.54							
IV	259	1.2	-4.00				12596	20.0	4271	1.9	2.96							

Leto	Zaposlenost										Skupaj	
	Zaposlene osebe			Samozaposlene osebe			Iskalci zaposlitve		aktivno prebivalstvo		letna rast	
	letna rast	pri samoz. osebah	letna rast	podjetniki in poklici	letna rast	število	letna rast	število	letna rast	aktivno prebivalstvo	letna rast	
1998	-0.2	591653	0.2	60827	4.6	51675	-1.6	126079	0.7	871249	0.3	
1999	2.6	606927	2.6	64043	5.3	50816	-1.7	118950	-5.7	877424	0.7	
2000	1.3	615072	1.3	67548	5.5	50703	-0.2	106600	-10.4	874352	-0.4	
2001	1.8	626444	1.8	68372	1.2	50628	-0.1	101856	-4.5	880897	0.7	
2002	0.7	631053	0.7	66797	-2.3	50413	-0.4	102635	0.8	886134	0.6	
2003	0.3	632981	0.3	66164	-0.9	49732	-1.4	97674	-4.8	874921	-1.3	
2004	0.9	638715	0.9	65642	-0.8	49589	-0.3	92826	-5.0	876902	0.2	
2005	4.3*	666130	4.3*	65422	-0.3	50146	1.1	91889	-1.0	904989	3.2*	
2006	1.3	675060	1.3	66527	1.7	51519	2.7	85836	-6.6	910675	0.6	
2007	3.1	696116	3.1	69933	5.1	53303	3.5	71336	-16.9	925334	1.6	
2008	3.1	717563	3.1	72288	3.4	55439	4.0	63216	-11.4	908506	-1.9	
2007/9	3.2	700090	3.2	71473	5.3	53728	3.5	66658	-16.9	926025	1.8	
10	3.5	705159	3.5	71817	4.9	54035	3.5	69500	-14.5	933990	2.1	
11	3.4	707685	3.4	72045	5.0	54240	3.6	68355	-13.3	935804	2.2	
12	3.5	705884	3.5	70805	4.9	54193	3.5	68411	-12.6	932772	2.3	
2008/1	3.7	707773	3.7	70157	5.2	54362	3.7	69238	-13.4	936580	2.0	
2	3.6	710506	3.6	70808	5.2	54583	3.9	66997	-13.8	937944	2.0	
3	3.5	712987	3.5	71348	4.9	54840	4.0	64295	-13.4	938520	2.0	
4	3.4	715774	3.4	71791	4.2	55009	4.1	62440	-14.0	939080	1.9	
5	3.3	718201	3.3	72256	3.5	55093	3.8	61164	-13.5	940780	1.9	
6	3.3	720167	3.3	72644	2.9	55151	3.8	60710	-12.4	942738	1.9	
7	3.2	718454	3.2	72670	2.6	55249	3.7	61550	-12.2	941432	1.8	
8	3.2	718221	3.2	72725	2.5	55365	3.6	60669	-11.5	940489	1.9	
9	3.2	722608	3.2	73514	2.9	55690	3.7	59303	-11.0	944624	2.0	
10	2.7	724566	2.7	73967	3.0	56393	4.4	62621	-9.9	950732	1.8	
11	2.2	723446	2.2	73543	2.1	56730	4.6	63363	-7.4	950267	1.5	
12	1.7	718060	1.7	72171	1.9	56836	4.9	66239	-3.2	946491	1.5	
2009/1								73911	6.7			
2								77182	15.2			

Cene v evro območju

Leto	Skupni indeks		Blago		Storitve		Osnovna inflacija		Energijska	
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast
2000	89.7	2.1	90.9	2.2	87.9	1.1	90.5	0.9	83.0	13.2
2001	91.8	2.4	93.0	1.5	90.1	2.2	92.5	2.0	84.9	2.3
2002	93.9	2.3	94.5	1.2	92.9	2.7	94.7	1.9	84.4	-0.6
2003	95.8	2.1	96.2	1.6	95.3	2.0	96.6	1.5	86.9	3.0
2004	97.9	2.1	97.9	1.8	97.8	2.6	98.5	2.0	90.8	4.5
2005	100.0	2.2	100.0	2.1	100.0	2.3	100.0	1.5	100.0	10.1
2006	102.2	2.2	102.3	2.3	102.0	2.0	101.6	1.5	107.8	7.8
2007	104.4	2.1	104.2	1.9	104.5	2.5	103.6	2.0	110.5	2.6
2008	107.8	3.4	108.2	4.0	107.2	2.5	106.1	2.5	122.9	11.6
2008/1	105.8	3.2	105.9	3.7	105.6	2.5	104.3	2.3	117.2	10.7
2	106.2	3.3	106.2	3.8	106.1	2.5	104.8	2.4	117.3	10.4
3	107.2	3.6	107.7	4.1	106.5	2.8	105.7	2.7	120.0	11.3
I	106.4	3.4	106.6	3.9	106.1	2.6	104.9	2.4	118.2	10.8
4	107.6	3.3	108.4	4.0	106.4	2.3	106.0	2.5	121.2	10.8
5	108.2	3.7	109.2	4.5	106.8	2.4	106.3	2.6	125.5	13.7
6	108.6	4.0	109.7	5.0	107.1	2.5	106.4	2.6	128.8	16.1
II	108.1	3.6	109.1	4.5	106.8	2.4	106.2	2.6	125.2	13.6
7	108.5	4.1	108.8	5.1	108.1	2.6	106.0	2.6	130.5	17.1
8	108.3	3.8	108.3	4.6	108.4	2.7	106.4	2.7	126.6	14.6
9	108.5	3.6	109.1	4.4	107.7	2.6	106.7	2.6	126.2	13.5
III	108.4	3.8	108.7	4.7	108.1	2.7	106.4	2.6	127.8	15.1
10	108.6	3.2	109.1	3.5	107.7	2.6	107.0	2.5	122.5	9.6
11	108.0	2.1	108.3	1.8	107.6	2.6	107.0	2.3	116.5	0.7
12	107.9	1.6	107.4	0.9	108.5	2.6	107.5	2.2	111.0	-3.2
IV	108.2	2.3	108.3	2.1	107.9	2.6	107.2	2.4	116.7	2.4
2009/1	107.0	1.1	106.2	0.2	108.1	2.4	106.3	1.8	111.0	-5.3
2	107.4	1.2								

Industrijske cene

Leto	Skupaj			Oprema			Repromaterial			Živiljske potreščine		
	indeks	letni porast	mesečna rast	ideks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2000	79.3	7.6	0.80	88.8	4.6	0.36	79.1	9.1	0.96	77.6	6.7	0.86
2001	86.3	8.9	0.58	92.3	3.9	0.28	86.6	9.4	0.45	85.1	9.6	0.81
2002	90.9	5.1	0.35	94.9	2.7	0.30	89.8	3.7	0.28	91.6	7.5	0.44
2003	93.2	2.5	0.19	94.6	-0.4	-0.11	91.5	2.0	0.20	95.3	4.1	0.24
2004	97.3	4.3	0.44	97.0	2.5	0.35	96.8	5.9	0.60	98.0	2.9	0.26
2005	100.0	2.7	0.12	100.0	3.1	0.04	100.0	3.2	0.13	100.0	2.0	0.12
2006	102.4	2.3	0.25	100.1	0.2	0.08	103.5	3.5	0.37	101.5	1.5	0.12
2007	107.8	5.4	0.52	101.4	1.3	0.09	111.9	8.4	0.73	104.4	2.8	0.37
2008	113.9	5.7	0.40	105.1	3.5	-	119.3	6.6	-	110.9	5.5	-
2008/1	111.0	6.5	0.45	102.4	0.9	0.15	115.2	8.6	0.30	108.2	5.3	0.83
2	112.4	5.6	0.53	102.2	1.2	0.07	117.7	6.5	0.50	108.8	5.7	0.72
3	113.0	5.7	0.54	103.4	2.0	0.35	118.0	6.5	0.48	109.4	5.8	0.63
I	112.1	5.9	1.40	102.6	1.4	0.38	117.0	7.2	1.17	108.8	5.6	2.23
4	113.7	6.1	0.59	104.4	2.9	0.53	119.0	6.9	0.55	109.7	6.2	0.55
5	114.2	6.3	0.61	104.1	3.0	0.53	119.6	7.0	0.61	110.1	6.4	0.53
6	114.8	6.5	0.61	105.3	4.3	0.67	120.4	7.3	0.69	110.3	6.1	0.42
II	114.2	6.4	1.75	104.6	3.3	1.41	119.7	7.0	1.72	110.0	6.4	1.69
7	115.3	6.9	0.63	106.2	4.5	0.77	121.0	7.8	0.73	110.3	6.3	0.36
8	115.3	7.0	0.56	106.5	5.0	0.69	120.9	7.8	0.67	110.5	6.4	0.32
9	115.2	5.7	0.31	107.2	5.6	-	120.4	6.0	-	110.7	5.3	-
III	115.3	6.7	-	106.6	5.0	-	120.8	7.3	-	110.5	6.0	-
10	114.8	4.8	0.24	106.9	4.7	-	119.5	4.6	-	111.2	5.1	-
11	114.1	3.6	-0.05	106.7	4.7	-	118.0	3.2	-	111.2	3.9	-
12	113.6	3.1	-0.17	105.7	3.7	-	117.2	2.5	-	111.0	3.8	-
IV	114.3	3.8	-	106.4	4.4	-	119.7	4.6	-	111.1	4.2	-
2009/1	113.6	2.3	-0.18	105.8	3.3	-	117.4	1.9	-	109.5	1.2	-
2												

Leto	Povprečne plače													
	Skupaj bruto				Skupaj neto				Število plačanih ur				BITO plača za plačano uro	
	€	letni porast	mesečna rast	letni porast	€	letni porast	mesečna rast	letni porast	število	letni porast	mesečna rast	letni porast	€	letni porast
2000	790,29	10,6	0,97	497,20	10,5	0,94	173	0,0	-0,08	4,57	10,8	1,06		
2001	884,65	11,9	0,77	555,55	11,7	0,77	173	0,0	-0,04	5,11	11,9	0,80		
2002	970,94	9,8	0,77	609,59	9,7	0,78	173	0,0	0,01	5,62	10,0	0,76		
2003	1044,11	7,5	0,51	655,38	7,5	0,51	172	-0,6	0,02	6,06	7,9	0,52		
2004	1103,33	5,7	0,48	692,98	5,7	0,51	172	0,0	-0,03	6,41	5,7	0,50		
2005	1156,88	4,9	0,38	735,63	6,2	0,44	170	-1,2	-0,12	6,82	6,4	0,51		
2006	1212,41	4,8	0,38	773,19	5,1	0,44	170	0,0	-0,05	7,14	3,2	-0,16		
2007	1284,20	5,9	0,53	834,17	7,9	0,64	170	0,0	-0,02	7,55	5,7	0,54		
2008	1391,14	8,4		899,65	7,9					8,19	8,4			
2007/10	1303,92	6,6	0,58	846,38	8,9	0,57	176	2,3	0,83	7,39	3,8	-0,35		
11	1491,65	7,1	1,33	945,34	8,8	1,06	171	0,0	-0,04	8,73	7,3	1,34		
12	1342,80	6,5	0,18	870,70	6,3	-0,02	166	-0,6	-0,89	8,07	6,7	1,01		
IV	1379,46	6,7	1,69	887,47	8,0	1,51	171	0,6	-0,40	8,06	6,1	1,83		
2008/1	1326,19	6,1	0,77	864,43	6,0	0,52	-	-	-	7,53	6,1	0,05		
2	1325,73	9,3	1,09	864,50	9,0	0,86	-	-	-	7,99	5,9	0,39		
3	1352,87	8,0	0,80	878,73	7,8	0,69	-	-	-	8,14	11,5	1,93		
I	1334,93	7,8	2,38	869,22	7,6	1,70	-	-	-	7,89	7,8	2,07		
4	1354,42	9,5	1,06	879,19	8,8	0,96	-	-	-	7,93	6,4	0,23		
5	1360,20	7,6	0,70	882,94	7,4	0,68	-	-	-	7,93	10,9	1,08		
6	1364,53	8,8	0,71	883,58	8,1	0,70	-	-	-	8,20	9,0	1,35		
II	1359,72	8,6	2,70	881,90	8,1	2,43	-	-	-	8,02	8,8	2,80		
7	1372,46	8,7	0,82	890,24	8,2	0,84	-	-	-	7,77	5,6	-0,20		
8	1405,00	9,8	0,75	909,12	9,1	-	-	-	-	8,48	17,2	-		
9	1400,21	11,2	0,77	905,13	10,3	-	-	-	-	8,20	5,1	-		
III	1392,56	9,9	-	901,50	9,2	-	-	-	-	8,15	9,2	-		
10	1424,08	9,2	0,68	917,64	8,4	-	-	-	-	8,08	9,3	-		
11	1550,29	3,9	-0,18	981,58	3,8	-	-	-	-	9,73	11,5	-		
12	1477,34	8,6	0,32	938,69	7,8	-	-	-	-	8,29	2,7	-		
IV	1477,34	7,2	1,4	945,96	6,7	-	-	-	-	8,70	7,8	-		

Prihodki javnega sektorja

Leto	Skupaj			Neposredni davki in ostali prihodki			DDV in trošarine			Carine		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2001	8209.60	11.5	1.07	5518.91	14.1	0.95	2566.99	8.3	1.62	123.71	-22.3	-1.64
2002	9179.63	11.8	0.86	6056.97	9.7	0.75	2966.67	15.6	1.03	130.95	5.9	1.39
2003	10089.55	9.9	0.74	6777.88	11.9	0.89	3167.07	6.8	0.78	144.60	10.4	0.94
2004	10780.90	6.8	0.55	7347.22	8.4	0.74	3365.61	6.3	0.53	80.70	-44.2	-20.57
2005	11498.58	6.7	0.62	7767.63	5.7	0.43	3691.28	9.7	1.08	39.67	-50.9	10.55
2006	12395.09	7.8	0.48	8461.10	8.9	0.45	3882.81	5.2	0.60	51.06	28.7	2.80
2007	13421.12	8.3	0.99	8992.07	6.3	0.88	4312.16	11.1	1.09	116.89	128.9	7.95
2008	14682.00	9.4	-0.56	9958.52	10.7	0.88	4604.16	6.8	1.09	120.09	2.77	
2008/1	1142.09	6.5	-0.56	717.37	9.4	0.17	418.38	1.8	-1.49	6.35	16.2	-13.77
2	1059.46	14.3	0.55	722.52	10.6	0.72	327.62	22.8	0.60	9.32	47.7	-5.46
3	1104.94	10.0	0.45	771.94	12.5	1.13	323.08	4.8	-0.63	9.91	2.1	-11.37
I	3306.49	10.1		2211.82	10.8		1069.08	8.4		25.58	19.1	
4	1426.26	12.3	1.84	1032.78	8.9	0.37	381.20	22.0	7.85	12.28	41.4	-1.60
5	1249.50	8.4	0.31	859.46	8.9	0.88	379.52	7.7	-0.64	10.52	-4.6	-2.84
6	1216.95	29.5	2.52	831.73	24.6	3.01	374.31	43.4	1.50	10.90	1.4	4.04
II	3892.71	15.8		2723.97	13.2		1135.03	22.6		33.71	10.6	
7	1307.58	13.4	2.61	846.07	25.3	3.11	451.75	-3.2	1.63	9.76	-15.5	5.22
8	1119.16	-2.9	-1.49	788.41	3.8	0.27	319.25	-16.8	-5.33	11.50	19.3	14.47
9	1214.19	22.8	2.55	801.38	10.5	0.58	403.11	60.4	7.64	9.70	-19.4	5.39
III	3640.93	10.5		2435.66	12.8		1174.11	6.6		30.96	-6.8	
10	1300.18	3.9	0.9	814.03	9.5	0.6	475.93	-4.3	1.3	10.23	-1.9	-
11	1194.45	-2.2	-2.4	834.6	7.6	-0.4	350.15	-19.7	-6.1	9.69	6.4	-
12	1348.01	4.6	-1.3	938.23	2.9	-1.6	399.85	9.6	-1.1	9.93	-18.6	-
IV	3842.64	2.2	-	2586.86	6.4	-	1225.94	-5.6	-	29.84	-5.9	-
2009/1	1150.08	0.7	-2.2	768.43	7.1	-0.7	375.33	-10.3	-5.1	6.33	-0.3	-
2	1026.37	-3.1		748.21	3.6		270.05	-17.6		8.10	-13.0	

Leto	Prispevki za socialno varnost						Zaposlovanje					
	Skupno			Zdravstveno zavarovanje			Pokojninsko zavarovanje			Zaposlovanje		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2000	2796.62	11.2	0.99	1091.29	11.9	1.04	1691.73	10.7	0.95	13.59	10.7	1.37
2001	3180.60	13.7	0.94	1241.73	13.8	0.98	1923.28	13.7	0.91	15.59	14.7	0.97
2002	3509.84	10.4	0.75	1390.79	12.0	0.82	2101.89	9.3	0.71	17.16	10.1	0.76
2003	3806.48	8.5	0.62	1513.32	8.8	0.68	2274.62	8.2	0.59	18.54	8.0	0.56
2004	4076.46	7.1	0.63	1620.14	7.1	0.61	2436.45	7.1	0.64	19.87	7.1	0.73
2005	4350.95	6.7	0.47	1743.20	7.6	0.42	2586.66	6.2	0.50	21.10	6.2	0.42
2006	4588.90	5.5	0.50	1822.72	4.6	0.56	2743.76	6.1	0.47	22.43	6.3	0.28
2007	4972.19	8.4	0.79	1968.62	8.0	0.76	2979.11	8.6	0.81	24.45	9.0	0.95
2008	5496.22	10.5		2169.86	10.2		3300.94	10.8		27.12	10.9	
2008/1	426.03	9.9	0.21	168.53	8.9	-0.45	255.25	10.7	0.65	2.25	-5.3	2.51
2	433.51	10.8	1.21	172.48	10.3	1.18	258.82	11.6	1.22	2.21	-24.6	2.08
3	440.96	11.2	1.18	174.04	10.7	1.07	264.72	11.4	1.24	2.20	25.6	2.73
I	1300.50	10.7	2.37	515.05	10.0	1.78	778.79	11.3	2.76	6.66	-5.7	7.19
4	450.86	12.1	1.17	177.12	10.8	1.06	271.84	12.6	1.28	1.89	125.9	-2.93
5	447.89	11.2	1.11	176.63	10.7	1.05	269.00	11.5	1.13	2.26	15.5	1.96
6	452.07	9.8	0.88	177.75	9.3	0.85	273.79	10.9	0.89	2.20	9.5	1.43
II	1350.82	11.0	3.43	531.51	10.3	3.17	814.64	11.6	3.60	6.35	32.2	1.26
7	456.85	11.6	0.92	179.00	10.8	0.88	275.62	12.0	0.94	2.24	13.2	1.01
8	447.52	9.5	0.65	176.55	9.2	0.69	268.75	9.7	0.61	2.21	10.8	1.41
9	464.58	12.5	0.82	182.21	11.5	0.78	280.07	13.2	0.84	2.30	15.2	1.50
III	1368.95	11.2	2.57	537.76	10.5	2.51	824.44	11.6	2.58	6.76	13.0	4.01
10	467.24	12.3	-	183.4	11.7	-	281.41	12.7	-	2.42	17.4	-
11	480.63	10.9	-	196.63	13	-	281.65	9.5	-	2.35	13	-
12	528.09	5.7	-	205.51	6.3	-	320	5.3	-	2.57	4.1	-
IV	1475.95	9.4	-	585.54	10.1	-	883.07	8.9	-	7.35	11	-
2009/1	468.03	9.9		185.13	9.8		280.55	9.9		2.35	4.5	
2	460.10	6.1		183.17	6.2		274.71	6.1		2.22	0.7	

Krediti in depoziti

Leto	Kreditni podjetjem			Kreditni prebivalstvu			Depoziti podjetij			Depoziti prebivalstva		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
1999	2596	13.4	0.87	1388	37.5	2.98	2088	6.3	0.14	5231	13.3	0.81
2000	3441	18.1	1.35	1779	14.6	0.23	2132	2.1	0.28	5933	13.4	1.25
2001	4497	16.6	1.36	2059	3.2	0.24	2308	8.3	0.80	7055	18.9	1.75
2002	5412	11.0	0.54	2317	3.7	0.33	2605	12.9	0.88	8528	20.9	1.02
2003	6371	10.3	1.20	2602	5.2	0.56	2707	3.9	0.19	9184	7.7	0.57
2004	7788	17.1	1.36	3111	14.5	1.52	2816	4.0	0.55	9605	4.6	0.41
2005	9599	22.5	1.73	3873	23.7	1.90	3085	9.6	1.00	10316	7.4	0.57
2006	11784	22.8	1.80	4871	25.8	1.95	3299	6.9	0.16	10940	6.0	0.54
2007	15292	29.8	2.60	6117	25.6	2.01	3647	10.5	1.00	12003	9.7	0.84
2008	19438	28.0	-	7443	22.4	-	3735	2.4	-	13237	10.3	-
2008/1	17897	35.4	2.25	6918	27.5	1.98	3849	11.0	0.84	12668	9.9	0.50
2	18100	34.6	1.89	7009	27.7	2.10	3678	7.9	0.06	12769	9.6	0.57
3	18316	33.1	1.49	7133	26.6	1.88	3669	1.9	-0.40	12929	10.9	0.86
I	18104	34.4	6.72	7020	27.2	6.38	3732	6.8	0.99	12789	10.1	1.53
4	18718	31.9	1.38	7235	25.9	1.60	3667	4.9	-0.23	13029	11.7	1.09
5	18990	29.1	1.36	7318	24.2	1.31	3635	2.0	-0.35	13215	11.5	1.11
6	19444	28.8	1.56	7409	23.2	1.16	3747	4.5	-0.09	13325	10.4	0.98
II	19051	29.9	4.47	7321	24.4	4.83	3683	3.7	-0.85	13190	11.2	2.99
7	19782	26.8	1.66	7521	22.2	1.07	3810	2.6	-0.10	13283	8.7	0.77
8	20006	24.6	-	7603	20.2	-	3668	-4.4	-	13393	9.4	-
9	20296	24.5	-	7705	19.1	-	3898	3.5	-	13541	10.1	-
III	20028	25.3	-	7610	20.5	-	3792	0.5	-	13406	9.4	-
10	20577	23.9	-	7857	18.9	-	3753	-2.2	-	13399	9.1	-
11	20541	20.1	-	7785	14.0	-	3658	-1.4	-	13556	13.0	-
12	20601	18.3	-	7829	14.8	-	3800	0.7	-	13737	9.2	-
IV	20573	20.7	-	7823	15.8	-	3737	-1.0	-	13564	10.4	-

